

AKPINAR

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

YIL: 2 SAYI: 12 KASIM-ARALIK 2007 ISSN: 1306-3731

www.akpinardergisi.com

SAHİBİ VE SORUMLUSU

İsmail ÖZMEL

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Dr. Nedim BAKIRCI

nedimbakirci@hotmail.com

akpinardergisi@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL

Yrd. Doç. Dr. Muzaffer AKKUŞ

Dr. Nedim BAKIRCI

İsmail SARIKAYA

Kibar AYAYDIN

Saadettin YILMAZ

DANIŞMA KURULU (HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Abdulkadir YUVALI (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet UĞUR (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

YAZIŞMA VE GÖRÜŞME ADRESİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Telefon-Belgegeçer: 0 388 233 35 45

YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Tel: 0 388 213 12 50 Belgegeçer: 0 388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Sayı: 3 YTL

Yıllık Abone Bedeli: 20 YTL

(Özel sayılar ve posta masrafları dâhil)

Resmî Abone Bedeli: 35 YTL

Yurtdışı Abone Bedeli: 30 Avro

Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

GRAFİK-TASARIM

İbrahim ÇOBAN

BASKI

Tekten Ofset Matbaacılık - İstasyon Caddesi Nu.: 51/B NİĞDE

Tel: 0 388 233 34 01 Belgegeçer: 0 388 212 11 47

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Dergimize gönderilecek yazıların başlığı 12 punto, alt başlıklar ve muhtevası 11 punto olarak word sayfasında yazılıp diskette yazışma adresimize veya el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

ON İKİNCİ SAYIYI SUNARKEN VE 15. ULUSLARARASI HAZAR ŞİİR AKŞAMLARI	
İsmail ÖZMEL.....	3
KAHRAMANLIK NEDİR?	
Prof. Dr. Sadık TURAL.....	4
TÜRK HALK EDEBİYATINDA ÇILDIRLI ÂŞIK ŞENLİK	
Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN.....	6
RÜYA (Şiir)	
Ülkü GÜVEN.....	15
CENGİZ BEKTAŞ'IN KOMŞULAR ŞİİRİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER	
Doç. Dr. Ali İhsan KOLCU.....	16
MİSAFİR II-III (Şiir)	
Prof. Dr. Şahin UÇAR.....	17
TOPLUMDAKİ DEĞİŞİM VE YENİLEŞME	
İsmail ÖZMEL.....	18
TERCİH HAKKI (Şiir)	
Sergül VURAL.....	21
KARACA OĞLAN SEVGİ IRMAĞI	
Oraz YAĞMUR.....	22
KİTAP TEKRARLARI ÜZERİNE	
İsmail SARIKAYA.....	24
BOSNA MEKTUPLARI - I	
Dr. Genç Osman GEÇER.....	25
EN İYİSİ (Şiir)	
Cemil TOSUNBAŞ.....	27
CENGİZ AYTMAOV VE 15. ULUSLARARASI HAZAR ŞİİR AKŞAMLARI	
Bedrettin KELEŞTİMUR.....	28
ŞEHİR/SEN (Şiir)	
Yılmaz BACAĞLI.....	33
TÜKETEN VE TÜKENEN TÜRK GENÇLİĞİ!	
Yaşar VURAL.....	34
BİR BAŞKA RIHTIMDA VE 50 YAŞINDA ÇAĞRI	
Abdulkadir GÜLER.....	36
İFFET HANIM (Hikâye)	
Ahmet SIVACI.....	37
GARAM (Hikâye)	
Özlem ÇELTEK.....	41
SÜKUT (Şiir)	
Ayşe ÇOBAN.....	42
İLESAM'IN KAYSERİ TOPLANTISI VE TÜRK DİL KURUMU BAŞKANINDAN TÜRKÇE ÜZERİNE BİR ZİYAFET	
Kibar AYAYDIN.....	43

ON İKİNCİ SAYIYI SUNARKEN VE 15. ULUSLARARASI HAZAR ŞİİR AKŞAMLARI

İsmail ÖZMEL

Derginiz Akpınar'ın ikinci yılın son sayısı, 12. sayıyı sunmanın mutluluğu ile Elazığ 15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamları mutluluğunu birleştirerek sohbete başlamak istiyorum.

İki yıl, yeni başlayanlar için ne kadar güzel bir merhale, bunun anlamını ve verdiği zevki tadarken güzel bir davet bizi mutlu etti. “**15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamları, Cengiz Aytmatov Onuruna**”. (25,26,27 Ekim 2007)

Elazığ Valisi **Muammer Muşmal**'ın Sunuş'unda belirttiği gibi, “**2006 Türk Dünyası Hizmet Ödülünün**, ömrü boyunca Türk Dünyası'nın dil, edebiyat ve kültür birliğini savunurken, aynı zamanda ortak bir dünyalılık şuuru oluşturarak, doğayı çevre felaketlerine karşı korumayı hedeflediği, “ötekileştirme/Mankurtlaştırma” ”kendisi olma” gibi çağımızın temel problemlerine, sanat dünyası içerisinde çözümler aramış ve bu problemlere dünyanın dikkatini çekmeyi başardığı” için Dünyaca ünlü yazar **Kırgız Türkü Cengiz AYTMATOV**'a verilmesi uygun görülmüş, şiir ve sanat ziyafetinin birinci günü, şairler yürüyüşü ve Aytmatov parkının açılışı ve Aytmatov'un romanları üzerine yapılan bir değerlendirme ile süslenmiştir. Bu güzel şiir ve fikir ziyafetinin ayrıntılarını diğer sayfalarımızda bulacaksınız.

Bu toplantıların ve çalışmaların görünmeyen ve hakikaten çok anlam ifade eden yönlerinden birisi de şair ve yazarların aralarındaki sohbetlerdi. Yıllardır görüşemeyen dostların tekrar buluşmaları fevkalade sevindirici olmuştur. **Abdullah Satoğlu, Yahya Akengin, İsa Kocakaplan, İsa Kayacan, Belkis İbrahimhakkıoğlu, Bahaettin Karakoç, Servet Kabaklı, Rıdvan Çongur, Nevzat Türkten, Âlim Gerçel, Bayram Durbilmez** ve diğer dostlar. Bu arada **Sadık Tural**'la ve yazar **Beşir Ayzazoğlu**'yla tekrar görüşmek, öğretim üyeleri **Prof. Dr. Ahmet Buran, Prof. Dr. Esma Şimşek, Prof. Dr. Ramazan Korkmaz**'la şahsen tanışmak bizleri mutlu etmiştir.

Elazığ **15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamları** kutlamalarının bütün yükünü fevkalade bir başarı ile yürüten bir ekibin olduğunu gördük. Başta **Vali Muammer Muşmal** ve **Belediye Başkanı Süleyman Selmanoğlu**'nu ve program akışını ahenkle yürüten ve misafirlere ilgisini hiç eksik etmeyen **Program Koordinatörü M. Şener Bulut**'u candan kutluyorum. Hakikaten diğer illerimize de örnek olacak bir ahengi ve çalışmayı başarmışlardır. Elazığ musikisinin gelişmesini ve gençlerin Kürsübaşı etrafında toplanmasını sağlayan Elazığ Musiki Konservatuvarı Başkanı **Feti Ahmet Deniz**'i ve bu etkinliğin hazırlanmasında emeği geçen herkesi gönülden kutluyorum. Fevkalade güzel üç gün geçirdik. Artık anılarımızda bütün ihtişamı ile **Elazığ** vardır ve onu anmaya, anlatmaya devam edeceğiz.

Akpınar bu sayıda da güzel ve doyurucu yazılar, şiirler ve hikâyelerle huzurunuzdadır. Yeni sayılarda buluşmak dileği ile hoşça kalın sağlıcakla kalın.

KAHRAMANLIK NEDİR?*

Prof. Dr. Sadık TURAL**

Kimdir **kahraman**? Kime denmeli? Şarlatanlar, sahtekârlar, yalancılar arasından **kahramanı** nasıl seçeceğiz?

Kahraman, gözünü, sözünü, kulağını, aklını doğrunun emrine verdiğini ilan etmekten çekinmeyen insan. **Kahraman**, vücudunun bir tek organını veya organlarını değil, canını ‘doğru kabul edilen’ yolda ortaya koyan insan...

Malından, gençliğinden, hayallerinden, beklentilerinden, ulaştıklarından, ulaşma ihtimali bulunanlardan vazgeçerek, ortaya düşüp canıyla bir doğruyu yaşatmaya çalışan insan, **kahraman**... Cinsiyeti ve yaşı yok **kahramanın**: Erkek de olur, kadın da, çocuk da olur, yaşlı da.

Bedrin aslanları, Anafartaların, Dumlupınarın, Sakaryanın, Gabarın gözü dumanlı, yüreği imanlı canları ve onların komutanları **kahraman**...

Çanakkale’de hem yiğitliğine, hem aklına düşmanın saygı gösterdiği, müttefikin hayranlık duyduğu Büyük Taarruzda dünyanın alkışladığı Gazi Mustafa Kemal Atatürk ile onun askerleridir **kahraman**...

Allah doğrudur, doğruyu sever ve doğruluğun yaşaması yönünde can verenlerle kendisi doğrudan görüşür. Şahit, bir şeyi gözüyle gören demektir. Şehît, aynı kökten gelen ve sıfatın en yüksek derecesini gösteren kavram. Esmâü’l Hüsna’dan biri ‘şehît’. Anlamı ise, en yakından, en içten gören, bilgisi mutlak olan... Ya insan! Yaradıyla görüşmek, buluşmak ve doğrudan sohbet katılmak için Allah’ın doğrusunun yolunda can verirken, ölümü yakından gördüğü halde kaçmayan insandır, şehit... Onlar, savaşta kanlı kefenleriyle gömülürler. Allah’ın doğrusuna şahitlik etmek üzere, eceli en yakından görmek için, yola çıkıp şehit olanlar, özel sohbet de şahit olacaktır. Şehitler, peygamberlerle sohbet katılmak açısından velilere eşit...

Kahraman, ‘dünyalığı bir yana bırakmış’, ‘kendini aşmış’, ‘bilinçli’ bir insan tipidir. Cınnet ile **kahramanlık**, tesadüf ile **yiğitlik**, zorlama ile **şehitlik** bir arada bulunmaz. Bu ulu kavramdan üçü, insanın bilinçli olmasını istiyor. **Kahraman**, Allah’ımı bilmeyi, özünü biçimlendirmeyi, doğrular adına yapılması gereken savaşı, bilinç seviyesine çıkarmış insan...

Milletin birliğine, devletin varlığına, bir kültürün tarih içinde devamlılığına karşı çıkan ve bu niyeti, silahla sürdürmeye kalkan eşkıya, zalimler ve hainler düşmandır. Düşmanın dinî ve milliyeti önemli değildir; hatta sizinle akrabalığı

* Bu metin ilk defa Gaziler Vakfının çıkardığı **Ayyıldız** dergisinde yer aldı (1999). 2001 yılından sonra çeşitli kimselerin bu metni internette dolaştırdığı görüldü. Mayıs 2006 yılında yayınevimizce yeni düzen, beşinci baskısı yapılan Hoca’nın **Tarihten Destana Akan Duyarlılık** adlı kitabına yayınevi sahibi olarak benim ısrarım üzerine girdi. Bu günlerde ayrı bir önem kazandı diyerek hem dergimize alıyor, hem de internet üzerinden herkesin bu yazıyı en az üç kişiye göndermesini diliyor, Saygılar sunuyorum. Zaim GÖK. **Yüce Ere**, Nu: 39, Ocak 2007.

** Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı.

bile... Düşmanlar, milleti önce sindirmek, parçalamak sonra yok etmek, devleti yıkmak; kurulu insanî hukuk düzenini yerle bir ederek bağımsızlığı ortadan kaldırmak niyetini taşıyan, adı belli her türlü fitne ve fesat grubudur. Düşmanın karşısına çıkan, düşmanla uğraşanlar, haberleşmeciden, ekmek taşıyıcıdan, su sakasından, en iyi nişancılara kadar mücadele ve müsademeye katılan insanlar gazi ve şehittir.

Kahraman, açık düşmanı ve düşmanlıkları büsbütün yok eden ya da ümitlerini ortadan kaldıran bir iradenin ve mücadelenin üyesidir.

Kahraman, düşmanın çirkin oyunları, akıl almaz işbirlikleri ve güç birlikleri karşısında, kızsada, tüzülse de bezginlik ve yılmılık getirmeyen kişidir.

Haram lokma yemeyen **kahramandır**; oğullarından, kızlarından, torunlarından çıkacağını bildiği için, devlet malı, yetim malı, vakıf malı yemeyen insan **kahraman**...

Aldığı işi, gücünün hepsini kullanarak, yapabildiğinin en iyisini ortaya koyarak tamamlayan kişidir **kahraman**, kısıkanların iğrençliklerine rağmen, dik duruşlu çalışkanlık da kahramanların özelliği...

Kimsenin namusuyla oynamayacak kadar, kimseye iftira etmeyecek kadar iradeli ve nefsine mahkûm değil hâkim olan insan, **kahraman**...

İnsan, topraktan gelen, toprağa dönecek olan bir özel canlı; bütün varlıklar da toprağa dönüşüyorlar. Toprak, atalarının vücutlarının tozlaşıp, yağmur yağdıkça da bitkilere yol veren, bizi barındıran besleyen, daha büyük bir coğrafyaya dönüşünce, vatanlaşan yüce madde...

Zor şartlar altında da, nefsine, ırzına, namusuna sahip çıkabilendir, **kahraman**... Sadece kendi iffet ve namusuyla, malını değil, başka insanların can, namus ve mallarını da korumak, ata vücutlarının karıştığı topraklara düşman ayağı bastırmamak için canını, kanını sebil eden insandır, **kahraman**...

Yalancı pehlivanın, cezbedici şarlatanın, çıkarıcı kasılmanın, hesapçı bezirgânın **kahraman** gibi görünmesi, kişileri ve toplulukları, ne yazık ki, bir süre aldatabiliyor.

Düşmanlık edenlerin iftirası, fitnesi, kahramanı yorsa da, yıldırılmaz; kahramanlık yılmamak anlamında sabır, durmamak anlamında irade ile donanmışlıktır.

Gözünü **tan** ile; nefsini **iman** ile; vatanını **can** ile; bağımsızlığını **kan** ile **yıkadığı için özgürlüğü helâl** olan insan **kahraman**...

Atların eşek kulunladığı, kurtların sırtlan yavruladığı, aslanın buzağıladığı görülmemiştir. **Kahraman** babaların, anaların, **kahraman** çocukları olur; **kahraman** dedelerin ve ninelerin **kahraman** torunları...

Kahraman, beslenen değil, aklı, yüreği ve eliyle başkalarını besleyendir. **Kahraman**, şöhret ve dünyalık peşinde olanlar arasından seçmeye çalıştığımız değil, imanı, irfanı, bilinci, bilgisi ve yiğitliğiyle özlenen, özlemle beklenendir. Dün de, bugün de, yarın da...

TÜRK HALK EDEBİYATINDA ÇILDIRLI ÂŞIK ŞENLİK

Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN

Çıldırli Âşık Şenlik, Doğu Anadolu Bölgesi ve Azerbaycan sahasında ünü çok bilinen saz şairlerimizden olup, Ardahan ilinin Çıldır ilçesinin Suhara (Yakınsu/Şenliköy) beldesinde doğmuştur. Onun doğum ve ölüm tarihiyle ilgili değişik görüşler ileri sürülmüştür. Fahrettin Kırzioğlu (Kırzioğlu 2000: 161-173) 1853-1913 yıllarını verirken; konu ile ilgili bir doktora tezi hazırlayan Ensar Aslan (Aslan 1975: 8-13) 1850-1913 tarihlerini öne çıkarmaktadır. Asıl adı Hasan olup, Molla Kadir ve Zeliha çiftinin Ahmet'ten sonraki ikinci çocuklarıdır.

Bugün Türkiye, Azerbaycan ve Gürcistan (Borçalı) sahasında o Hasan adıyla değil, Âşık Şenlik mahlasıyla şöhret bulmuştur. Şenlik adını almasıyla ilgili olarak iki ayrı görüş vardır:

a) Hasan daha 5-6 yaşlarında iken çok şen ve şakacı olduğu için: “*Aya bu Hasan evimize şenlik getirdi, bunun bir adı da Şenlik olsun.*” denildiği için.

“*Menim şen oğlum Şenlik oğlum, şen balam, Şenlik balam.*” şeklinde sevilmesinden dolayı.

b) Ona Şenlik adını kendisine bade sunan pir vermiştir.

Şenlik, hayatının ilk döneminde Dede Korkut Hikâyeleri'nde tanımını bulan alp tipi kadınlardan birisi olan Hürü adında bir kıza gönlünü kaptırır; ancak bu evlilik gerçekleşmez. Daha sonra Mürvet adında bir kıza evlenir ve bu evlilikten Hanife adında bir çocuğu olur. Ardından yedi yıl çocuğu olmaz ve bunun üzerine ikinci defa Hürü adında başka bir kıza gönlünü kaptırır. Hürü ile evlenen Şenlik'in bu izdivacından on çocuğu olur. Bunlardan Gülhanım, Kasım, Fatma, Gülenaz, Namaz ve Halay yaşarlar, diğerleri ise küçük yaşlarında ölürlür.

Şenlik badeli âşıklarımızdandır. Bade içme hadisesi şöyle gerçekleşir: Küçük Hasan bir av esnasında uykuya dalar ve o gece eve gelmez. Babasının soğukkanlı davranmasına rağmen, annesi kardeşini de yanına alarak onu ararlar. Bu arama neticesinde Şenlik, Bulaklar mevkiinde bulunur, ardından da üçler yediler ve kırkların ona bade verdikleri anlaşılır.

Şenlik'le ilgili kaynaklarda onun ümmî olduğundan söz ediliyorsa da şiirlerine bakıldığında üç lisandan söz edebilecek bir güce sahip olduğu kolaylıkla anlaşılıyor. Bu hususta kim ne derse desin, Şenlik'in çok zeki bir insan olduğunu söyleyebiliriz. Medreseye gidip gitmediği hususunda bir şey söyleyemememize rağmen, o duyduğu kelimeleri kolayca öğrenebilmekte ve bunları günlük hayatı ve şiirlerinde yan yana getirebilmektedir. Bakınız üç lügatten söz eden bir şiirinde aynı anlamlı kelimeleri nasıl bir araya getirmiştir:

Üç lügatten cevap verim men size

Arap lisan Farsî zeban Türkî dil

Şaşgın gezen düşer sahraya düze

Arap tarık Farsî irah Türkî yol (Alptekin-Coşkun 2006: 85).

Şenlik'in ölümü de hazindir. Revan Hanı oğluna Gence Hanı'nın kızını almak ister; ancak toyun yapılabilmesi için bir “toy babası”nın seçilmesi gerekmektedir.

Çeşitli alternatifler içinde âşıklar arasında bir hikâye yarışması yapılmasına karar verilir. Şartname gereği anlatılacak hikâye o zamana kadar hiç duyulmamış olacaktır (Alptekin-Coşkun 2006: 77). Âşıklar arasında olan Bala Mehemmed ve Âşık Ali, Şenlik'in Latif Şah ve Salman Bey hikâyelerini anlatırlar. Fakat dinleyicilerin tamamı hikâyelerin bu âşıklara ait olmadığını anlarlar. Âşıklar, küçük bir baskı sonucunda da hikâyenin musannifinin Şenlik olduğunu itiraf ederler. Ardından Şenlik Baba düğüne davet edilir ve meclisteki âşıklarla yarışmaya katılır. On günün sonunda bütün âşıkları mat eder. Durumu hazmedemeyen âşıklar, Şenlik'e *vadeli ağı* verirler, rahatsızlanan Şenlik Baba memleketine döner ve çok geçmeden de ölür.

Şenlik, bu yolculuğa çıkmadan önce âdeta öleceğini bilirmişçesine yazdığı iki mısraı cüzdanına koyuyor ki; gerçekten çok anlamlıdır. Dünya sarhoşluğuna kendisini kapıranlar bilmem bu mısralardan bir ders alırlar mı?

"İster ihtiyar ol ister nevcivan

Bu dünyada baki kalan övünsün" (Alptekin-Coşkun 2006: 79).

Şenlik, Türk halk hikâyeciliğine bazı yenilikler de getirmiştir. Bunlardan birisi onun hikâyesiyle ilgili bilgi vermesi ve tarih düşürmesidir. Bu gelenek ne Azerbaycan'da ne Kars'ta, ne Erzurum'da, ne de Posof'ta vardır. Bu gelenek, sadece Çıldır yöresi hikâyecilerinde kendisini göstermektedir. Hikâyenin sonunda dörtlük sayısı ve hikâyenin tamamlanma zamanı ile ilgili olarak verilen bilgiler, Çıldırli Âşık Şenlik'in dışında Âşık Şevki Halıcı ve Âşık Şeref Taşlıova'da da kendisini göstermektedir. Örnek olması açısından üç hikâyenin sonundaki kısımları aşağıya alıyoruz:

Latif Şah

"Men Lele'yem derdim çohdu sinede

Söz bend oldu yüz altmış hanada

Tarih bin iki yüz dohsan senede

Çıldırli Şenlik'in yadigarıdı" (Alptekin-Coşkun 2006: 779).

Sevdakâr Şah:

"Bu bir hikâyedir tasnifi yazıda

Yüz elli dört hana tasnif özünde

Tarih bin iki yüz dohsan dokuzda

Gul Şenlik'in vaf-ı halı diyersin" (Alptekin-Coşkun 2006: 669).

Salman Bey:

"Salman'am muradım aldım helloldu müşgülüm hâlüm

Müntezirem mâh camala yerişdi heflek maralım

Huşum oluf perekende zay oluf zehnim hıyalım

Huluskar yarın başına şeme pervanası oldum

Tarih bin üç yüz on birde bele oldu vaf-ı hâlüm

Var olsun ulusum elim Şenlik'den armağan size" (Alptekin-Coşkun 2006: 881).

Âşıkların en önemli özelliklerinden birisi de, mahlaslarında kullandıkları sıfatla günlük hayatları arasında ilişki kurulmasıdır. Gerçekten de Şenlik'in 63 yıllık ömrü yokluk, çile, gurbet, işgal yılları, Allah'a kulluk, vb. durumlar onun *sefil*, *fağır*, *sergenden* ve *gul* mahlaslarını kullanmasına sebep olmuştur.

Şenlik Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük âşıklardan birisi olup, bir âşıktaki bulunması gereken özelliklerin tamamına sahiptir.

O, çok güzel atışma yapar.

O, muamma çözümede başarılıdır.

Onun doğaçlaması çok güçlüdür.

O, Türkiye'de hikâye anlatan meddahların, âşıkların piri diyebileceğimiz bir insandır. O, günümüz âşıklarının aksine kırk beş yıllık ömründe üç hikâye anlatabilmiştir.

O, Türkiye'de *âşık kolu*, Azerbaycan'da *âşık mektebi*, Güney Azerbaycan'da *âşık muhiti* denen bir okulun kurucusudur.

O, yanında onlarca çırak (*Bala Kişi, Âşık Kurban (Gazali), Âşık Hasanbalı, Âşık Mehmed, Âşık Asker, Âşık Kurban, Âşık Demirkaya, Âşık Süleyman, Âşık Emrah, Âşık Balabay, Âşık Mevlüt, Pehreşenli Âşık İbrahim, Celali Âşık Hüseyin, Revanlı Bala Mehmed, Revanlı Âşık Ali, Rabatlı Âşık Ali, Âşık Gülistan, Âşık Kasım, Bayram*) yetiştirmiştir.

Şenlik, vatanına, doğup büyüdüğü, gençlik ve yaşlılık yıllarını geçirdiği Çıldır ve Suhara (Yakınsu/ Şenlikköy)'ya âşıktır.

*“Men Şenlik'em guduretten aşk badesin içmişem
Mutalatım gayze gelif derya kimi coşmuşam*

O sebepten abdal oluf bu diyara düşmüşem

Mekânım Çıldır sancağı meskenim Suhara'dı” (Alptekin-Coşkun 2006: 108).

Bugün sadece Şenlik Baba'nın değil bütün Çıldırlıların en sevdiği dörtlük nedir desem, hiç tereddüt etmeden bir ağızdan:

“Sefil Şenlik aha düşüb aşk ucunnan zardadı

Ol Huda'nın bir nişanı en iptida nurdadı

Can gurban olsun Çıldır'a edeb erkan ordadı

Diyar-ı gurbet ellerde gadir bilen görmedim” (Alptekin-Coşkun 2006: 116)

Bazen de mahlasında memleketi Çıldır'ı sıfat olarak kullanmıştır. Bu da onunla Çıldır'ın özdeşleştiğini gösterir:

“Çıldırlı Şenlik'in aşk havasında

Uryan gönliüm gezer abdal posdunda

Kahve ocağında peyke üsünde

Yorgansız döşesiz yatar giderih (Alptekin-Coşkun 2006: 144).

Edası ziyası haddinden aşan

Zeliha gaddine gaddi yaraşan

Hatengi sineye tığ-i zernişan

Çıldırlı Şenlik'i dilşikest eler” (Alptekin-Coşkun 2006: 186).

Şenlik'in şiirlerinde her zaman bir Çıldır özlemi vardır. Bakınız, onun pirine yalvarmasıyla Çıldır nasıl anlatılmış:

“Men Şenliğ'em yalvarıram pirime

Batmayın ahıma inkisarıma

Mekânım Çıldır'dı gönder yerime

Sürgün etme gayri kazaya bizi” (Alptekin-Coşkun 2006: 218).

Çıldırılı Âşık Şenlik'in şiirlerinde bazı şahsiyetlerin iyi veya kötü şekilde anıldığı da gözden kaçmamaktadır. O, bu yönüyle destan ve koşmalarında sanki manzum bir tarih yazarı gibidir. Bu şahsiyetler arasında Vağarşak Ağa, Veli Ağa, Mansur, Hacı Ferik, Tülü Musa, Danzotlu Aziz, vb. Ruslar ve Ermenilerle işbirliği yapan, Türk askerini arkadan vuran hainler yer alır. Yine o dönemde “Can-Feda” örgütü Ermeniler tarafından kurulmuş, bunların içerisinde Türk nüfusuna kayıtlı satılmışların da varlığı gözden kaçmamaktadır. “Can-Bizar” teşkilatı ise Türk fedailerinin kurduğu gizli bir örgüttür. Örnek olması açısından bunlarla ilgili dörtlüklerin bazılarını aşağıya alıyoruz:

Vağarşak Ağa:

“Millet gumandanı Vağarşak Ağa

Sabreyle başına gör neler gelir

Yığıfsan başına bir bölük diğa

Zannetme onlardan bir hüner gelir” (Alptekin-Cokun 2006: 247).

Danzotlu Aziz:

“Bu destanda Gul Şenlik'in metini

Vilayeti Çıldır el töhmeti

Hava'nın oğludur melaneti

Danzotlu Aziz'in dölü itoğ'it” (Alptekin-Coşkun 2006: 318).

Çıldırılı Hacıoğlu, Çıldırılı Daştan Ağa, Kasımoğlu Hasan Ağa ise iyi yönleriyle şiirlere aksetmiştir.

Çıldırılı Hacı Hacıoğlu

“Bir hüner gördüm Çıldır elinde

İğitler şanın ser aslanıdı

İsmi Hacı Hacıoğlu diyerler

Sakineti başköy hoş mihmanıdı” (Alptekin-Coşkun 2006: 205).

Çıldırılı Daştan Ağa'nın ölümü: [Daştan Ağa Şiviloğlu adıyla bilinmekte olup o dönemde Çıldır'a bağlı olan Taşbaşı köyündendir. Bölgenin Ruslar tarafından işgalinden sonra Şenlik, Ağrı ilinin Tutak ilçesine göç etmesi üzerine aşağıda bir dörtlüğü verilen destan söylenmiştir.]

“Bozuldu növrağı güzel Çıldır'ın

Elimizin hanedanı gidifdi

Şivil oğlu Daştan Ağa namında

İsmi şan şevket şanı gidifti” (Alptekin-Coşkun 2006: 211).

Kasımoğlu Hasan Ağa

“Zulumatı vurdu kamer ziyası

Eflatun nüfuzlu bir efdar idi

Kasımoğlu Hasan Ağa namında

Çıldır Sancağı'nda irehberidi” (Alptekin-Coşkun 2006: 213).

Hasan Ağa:

“Doksan üçte Hasan Ağa şan aldı

Bir kanına yüz kan intikam aldı

Gam gnl Çıldır'lı şad oluf güldü
Bu destan Şenlik'in yadigârıdı” (Alptekin-Coşkun 2006: 216).

Ağ Baba

“Şüregel sancağı yalnız galıfdı
Ağ Baba bu işe müşdağ olufdu
Bin beş yüz Çıldır'lı hazır gelıfdı
Geçif baş u cannan ser-be-ser gelir” (Alptekin-Coşkun 2006: 247).

Şenlik bazı şiirlerinde memleketinin içinde bulunduğu acı yılları hatırlar ve bunu gelecek nesillere bir tarihçi edasıyla bildirir:

“Çıldır'a enmeye etti hareket
Yerden göye gahdı heyir bereket
Mayıs zemheride eyyam-ı şiddet
Zehir döküf nevbahara eş oldu” (Alptekin-Coşkun 2006: 253).

Çıldır'ın işgalinden sonra onun büyük acı çektiği, bir başka dörtlüğünde kendisini göstermektedir:

“İtaat ettirdi beye ağaya
Fağır Çıldır zirdest oldu yağıya
Bilmem rüyada mıdır yohsa vakıya
Geri gelmez geçen gnner dş oldu” (Alptekin-Coşkun 2006: 254).

Şenlik Baba, zaman zaman Çıldır'dan haber sorar ve o güzelim yurt köşesinin ahvalini hatırlar:

“Çıldır kazasından gelen befadar
Söyle gardaş bizim eli gördün mü
Seryağıflar ne hayalnan dolanır
Dal gerdandan siyah teli gördün mü?”(Alptekin-Coşkun 2006: 265).

“Ordan çıhdı geldi Ercan Dağı'na
Seyretti Çıldır'ın sağı soluna
Endi Çamdıran'ın veran bağına
Heç bitmiyen bosdanını yoludu” (Alptekin-Coşkun 2006: 323).

“Ordan İstanbul'lu düşdü önüne
Endi Zurzuna'ya Çıldır Beyi'ne
O da döyd heç goymadı öyne
O gece mesgeni Goravel idi” (Alptekin-Coşkun 2006: 325).

Çıldır ve Suhara'ya methiyeler düzen, orada yaşayan insanları öven Şenlik Baba, zaman zaman da bugünkü il merkezini ve orada yaşayan insanları yermekten geri kalmaz.

“Adam çıhmaz Ardahan'in elinnen
Ölene deh guda düşmez dalınnan
Danzot entarisi çuha şalınnan
Zığva şalvar çuha giyen değıl mi?” (Alptekin-Coşkun 2006: 307).

Belki de başka hiçbir halk şairinde görmediğimiz şehir adlarıyla dörtlük oluşturma sadece Şenlik Baba'ya aittir:

*“Kars, Kağızman, Çıldır, Göle, Ardahan
Erzurum, Erzincan, Muş, Bayazıt, Van
Şeki, Şirvan, Tebriz külli İsfahan
Artırıpşan şöhet şanı diyerler”* (Alptekin-Coşkun 2006: 244).

Şenlik’in şiirlerinde Kars Kalesi ve Kars’ın ayrı bir yeri vardır. Belki de Şenlik, kendi yaşadığı coğrafyanın Rusların eline geçmesinden üzülmekte ve Kars Kalesi’ni düşünce dünyasında kaybedilmeyecek bir yer olarak değerlendirmektedir.

*“Asger olan bölük bölük bölünür
Sandınız mı Gars Galesi alınır
Boz atlar üstünde kılıç salınır
Can sağ iken yurt vermeniz düşmana”* (Alptekin-Coşkun 2006: 203).

*“Geyin kisbetini meydanda salın
Cengi ejderhanın seyrine gelin
Urus kralından haracın alın
Şikârinan Kars’a şan verdi Aslan”* (Alptekin-Coşkun 2006: 233).

Rusların bölgeye saldırısı sırasında çeşitli zorluklardan dolayı ortalıkta görülmeyen Osmanlı askerleri ve saldırıya geçen Rus askerlerinin Gümrü’den, Tiflis’e oradan da Kars’a gelişi bakınız bir dördlükte nasıl anlatılmaktadır:

*“Urus toplarını endirdi düze
Geçirdi Gümrü’den endi Tiflis’e
Al Osman Devleti görünmer göze
Etrafını Moskof alıpdı Kars’in”* (Alptekin-Coşkun 2006: 240).

Âşık Şenlik’in âşıklık özelliklerinden birisi de muamma sorma ve çözmede başarılı olmasıdır. Bu husus zaten bir âşıkta bulunması gereken önemli özelliklerin başında gelir. Şurası unutulmamalıdır ki; muamma hazırlama ve çözme her âşığın işi değildir. Tasavvufu, sözün incelikleri ve mecazî anlamlarını bilmeyen birisinin muamma çözmesi ve cevaplandırması mümkün değildir. Şenlik ise başta tasavvufî konular olmak üzere âdeta bir muamma cambazıdır.

Şenlik’le ilgili olarak hazırlanan kitaplardaki yedi şiirin muamma tarzında olduğunu tespit ettik.

*“Bir acaip nesne gördüm geh gezer geh oturu
Âlem ona rağbet eder bilmez gönül hatırı
Yetmiş iki buçuk millet cümle ona baş eğer
Bir sebiye cavap vermez şahı hake getiri”* (Alptekin-Coşkun 2006: 111).

Şenlik’in şiirlerinde şimdye kadar üzerinde durulmayan bir başka konu, onun klasik halk şiiri yapının dışına çıkarak şiir söylemesidir. Bu örneklerden bazılarını aşağıya alıyoruz:

Çamçırak taşı

Türk halk hikâyeleri içerisinde önemli bir yeri olan Yaralı Mahmut Hikâyesi, Bağdat’ta yaşayan arap kıyefetine bürünmüş olan Mehub’un göğüslerinin arasında sakladığı çamçırak taşlarının getirilmesi motifi üzerine kurulmuştur (Aslan 1990: 97-136; Alptekin 2002: 199-201) Aynı taşlar masal metinleri arasında da görülmektedir (Sakaoğlu 2002: 405-412). Halk şiirinde ise geceleyin

ortaya çıkarıldığında her tarafı aydınlatan bu taş, benzetme unsuru olarak sadece Şenlik'in şiirlerinde karşımıza çıkmaktadır:

“*Gel sennen vefadar olah gezme kenar sevdiğim
Gameti çamçırak daşı gaddi fenar sevdiğim
Her hışmın kâr etti cana gazabın yıhdı meni
Dürri yekta kemandarsan ehl-i hüner sevdiğim*” (Alptekin-Coşkun 2006: 117).

“*Ağ yüzünde dane ballar yağutu ahmer kimidir
Çeşmi çamçırak şulesi şevki münevver kimidir*” (Alptekin-Coşkun 2006: 287).

Kuşlar (güvercin, gaz, ördek, hindi, tavuk)

Kuşlar destanı diyebileceğimiz sekiz dörtlükten ibaret olan koşmada çeşitli kuşlar tanıtılmaktadır. Elbette her âşık şiirlerinde keklik, turna, güvercin gibi kuşlardan söz etmektedir. Ancak Çıldır'ın ördeğini, kazını galiba şiirlerinde en iyi Şenlik dile getirmiştir:

“*And içerdin sarı gazın başına
Gel indi seyredes onun leşine
Kırh ördeği bir duvarın daşına
Feleyh gazab ile çalıldı baba*” (Alptekin-Coşkun 2006: 134).

Türk mitolojisi ve kültüründe çok önemli bir yeri olan kartal da onun beş dörtlükten ibaret olan şiirlerinden birisine konu olmuştur.

“*Ne bakarsın melül melül üzüm
Üreğime goydun veremi gartal
Ganat çaldın perva etdin uçmağa
Zalım gülle kesti aranı gartal*” (Alptekin-Coşkun 2006: 160).

Yine Türk halk şairlerinin şiirlerinde az işlenen konulardan birisi de satranç olup, bir dörtlükte şu şekilde geçmektedir:

“*Şenlik diyer olan işi söyledim
İnip aşgın deryasını boyladım
Feleşinen bir satranç oynadım
Zarım kırh geldi mat gara bahtım*” (Alptekin-Coşkun 2006: 166).

Türk şiirinde en çok işlenen temaların başında ölüm gelmektedir. Ancak Şenlik, şiirlerinde sadece ölümü değil, ebedî istirahatgâhta rahat olmanın yollarını da işlemiştir:

“*Zir-i zemin düşün bir akl-ı saf ol
İncitme kimseyi kâmil arif ol
Evela derc eyle söze sarraf ol
Metahın satmaya bazara gel gel*” (Alptekin-Coşkun 2006: 161).

Hiç kimse ihtiyar olmayı istemez, fakat bu da insan kaderi için değişmeyen bir özelliktir. Şenlik'in yedi dörtlükten ibaret olan şiirinde bu konu üzerinde durulmuştur:

“*Gönül mene diyer geriye galma
Vallahi yeyilmez törpüsüz alma
Sebzeli küfteyken zerdeli dolma
İsder yumuşahtan pay ihdiyarlık*” (Alptekin-Coşkun 2006: 159).

Şenlik'in şiirlerinden birisi de Banu adındaki çocuğun ölümü üzerine söylenmiştir. Sipariş üzerine söylenmiş bir havası olan bu şiirin tamamı üç dörtlük olup güzel bir ağıttır.

*“Haber aldım Banu balam ölüptür
Eşidende dağlar daşlar ağlasın
Canlı cinli cemi cümle mahlukat
Suda balık göyde kuşlar ağlasın”* (Alptekin-Coşkun 2006: 173).

Âşık olmak öyle kolay bir iş değildir. Eline saz alıp, birkaç usta malı söyleyen her kişiyi de âşık olarak değerlendirmemiz gerekmektedir. Şenlik'e göre âşık olmak için bazı şartların yerine getirilmesi gerekmektedir:

*“Bülbüle münasip gülü olmuyan
Elbet bir meslekte eli olmuyan
Arabî, Farisî dili olmuyan
Saz çalmayan tel gadrini ne bilir”* (Alptekin-Coşkun 2006: 196).

Belki de bugüne kadar Şenlik'in yaşadığı coğrafya başta olmak üzere, 16. yüzyıldan bu yana Anadolu sahasında yüzlerce âşık yetişmiştir. Bunlar içerisinde ay ile güneşi, kış ile ilkbaharı bu kadar güzel karşılıklı konuşturan başka bir âşık yoktur.

*“Ayla güneş dil cengine durdular
Güneş diyer men vererem ziyayı
On iki huleden baş gösterende
Hep garrah eylerem umman deryayı”* (Alptekin-Coşkun 2006: 207).

*“Kış ile nevbahar düştüler bahse
Bahar dedi nebatatım var benim
Kış dedi ki zehrin zehir kâniyem
El içinde adaletim var benim”* (Alptekin-Coşkun 2006: 227).

Şenlik'in bir başka özelliği de yaşadığı coğrafyayı şiirlerine yansıtmasıdır. Bakınız sadece bir şiirde *Hirtiz, Otu, Asmınca, Ahıska, Kobliyan, Bilakor, Varkan, Abustoman, Zehan, Cocon, Cilvana, Papola, Adıkom, İsgola, Poladik, Laşen Livana, Gahiret, Ude, Orişet, Duğur, Zire, Sahliven, Şavşet, Balvana, Kotaris, Garsniya, Samisker, Babih* (Alptekin-Coşkun 2006: 298-305)'in adı geçiyor.

Şenlik hainleri, vefasızları, ülkelerini satanları, iki yüzlüleri çok ağır şekilde tenkit etmiştir. Hatta bu tenkit sırasında şiirine küfrü bile sokmaktan geri kalmamıştır.

*“Hoşiret köyünde bir hayvan gördüm
Üzü gara haceletti itoğl'it
İsmi Mahmut tilki Tahir'in oğlu
Bir acayip rezaletti itoğl'it”* (Alptekin-Coşkun 2006: 315).

*“Pehreşen'de yalan geldi sustular
Salih'in bacısınnan bastılar
Daşşağını boğazınnan asdılar
Dedi buda ahbabların zilidi”* (Alptekin-Coşkun 2006: 326).

Yaşname diyebileceğimiz türün güzel bir örneğini de Şenlik vermiştir. İnsanın ana rahmine düşmesinden, yüz yaşına kadar geçen devreyi içine alan destan türünün en güzel söyleyicilerinden birisi de Çıldırılı Aşık Şenlik'tir.

*“Elli üçde olar ehdiyar nene
Elli beşte her dert tohunar cana
Altmışta zülfüne yaraşmaz şana
Çallanır tüyleri muyu boz olur”* (Alptekin-Coşkun 2006: 251).

Şenlik, Türk halk şiirine sicillemeye adını verdiğimiz türü getirmiştir. Bu dalın güzel örnekleri ondan sonra verilmiştir.

Yine Türk halk şiirinde az bilinen dallardan birisi Türkiye sahasında “Elifname”, Türkiye dışında, “Elifba” destanı olarak bilinen daldır.

*“Elif” iki ba bir harften ayrılır
“Te” tek milden heceleyip gelmişem
“Se”de sabraylerem cime cebir yoh
“Ha”za Hakg’in badesini içmişem”* (Alptekin-Coşkun 2006: 353).

Şenlik’in şiirlerinde karşılaştığımız önemli konulardan birisi de, memleketini işgal edenlerle Türk halkının değerlerini karşılaştırmasıdır:

*“Sizin millet “as vas” der hep
Biz de derik “Gani Ya Rab”
Size helal hamri şarab
Bize de kevser şerbeti”* (Alptekin-Coşkun 2006: 329)

Şenlik’in şiirlerinde işlediği konulardan birisi de Bağdat’tır. Çünkü Bağdat Türk halkının gönlünün derinliklerinde yer etmiştir. Öyle ki zaman zaman “ana gibi yâr olmaz, Bağdat gibi diyar olmaz” diyecek kadar bu sevgiyi ileri götürmüştür.

*“Evliyalar meclisidir ellerin Bağdat senin
Nur ile muammer olmuş illerin Bağdat Senin
Tah geceler hub okunur hasetsen lillah için
Seyha vurup çığrışlılar kulların bağda senin”* (Alptekin-Coşkun 2006: 124).

Şenlik şiirlerinde manzum mektup örneklerini de vermiştir. Bunlardan en güzeli oğlu Kasım’ın yaralanması üzerine Ehsan Ağa’ya gönderilmiştir.

*“Seni göndererem Şavşat eline
Garyayı gucende eğlen gal kağız
Tenezzül eğleyif istikbaline
Gel Ehsen Ağa’ya tazim gıl kağız”* (Alptekin-Coşkun 2006: 388).

Şenlik’in yolu oğlu Kasım’dan dolayı mahkemeye düşünce o ifadesini düz cümle yerine saz ve sözle vermiştir.

*“İsmine misaldir teşbihi eda
Hazreti İsmail Hakg’a can feda
İbrahim Halil’e yerişen nida
Tekbiri lisana bağışla meni”* (Alptekin-Coşkun 2006: 383).

Şenlik, şiirlerinde gelin ve kızı karşılaştırmış, çok eşliliği, karı ve kocanın sıkıntılarını işleyerek toplumsal konuları da ele almıştır.

Elbette Şenlik'in şiirlerinde öne çıkan taraf onun kahramanlık temasını işlemesidir. Bu temayı ele alması da anlamlıdır. Çünkü Şenlik hayatının büyük bir kısmında işgali ve acıyı görmüştür.

Kahramanlıktan sonra ele alınan konuların başında soyut bir kavram olan "gönül" gelmektedir. Onun şiirlerinde ele alınan en önemli konulardan birisi de İslamiyet'tir. O, mensubu olduğu dinin inceliklerini iyi bildiği için, şiirlerinde de bu konuyu tasavvuf teması altında işlemiştir.

Görüldüğü gibi Âşık Şenlik, Türk halk şiirinin klasik yapısının dışına çıkmış ve çok farklı konularda şiirler söylemiştir. Temennimiz bu konuların daha etraflı olarak ele alınıp değerlendirilmesi doğrultusunda olacaktır.

KAYNAKLAR

Ali Berat Alptekin, *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*, Ankara 2002.

Ali Berat Alptekin-Nizameddin Coşkun, *Çıldırli Âşık Şenlik Divanı*, Ankara 2006.

Ensar Aslan, *Çıldırli Âşık Şenlik, Hayatı, Şiirleri ve Hikâyeleri (İnceleme-Metin-Sözlük)*, Ankara 1975.

Ensar Aslan, *Halk Hikâyelerini İnceleme Yöntemleri: Yaralı Mahmut Hikâyesi Üzerinde Bir İnceleme*, Diyarbakır 1990.

Fahrettin Kırzioğlu, "Çıldırli Âşık Şenlik'in (1853-1912) Vatan ve Millet Duyguları", *Âşık Şenlik Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 2000, 161-173.

Saim Sakaoğlu, *Gümüşhane ve Bayburt Masalları*, Ankara 2002.

RÜYA

Ülkü GÜVEN

Rüya bu ya...
 Hani göz kapayınca gelir ya.
 Açırverir çelik maskesini haya
 Ne güzeldir öyle aylak yaşamak
 Her sureti aslı sanıp,
 Süzüle süzüle kanatsız uçmak

Rüya bu ya...
 Denizler bir yudum su olur avucunda.
 Her nur yar olur koynunda
 İfritten hesap soracakken ehval,
 Gün doğar bela olur başında
 Rüya bu işte...
 Her gördüğün sır,
 Her bildiğin yalan olur sonunda

CENGİZ BEKTAŞ'IN KOMŞULAR ŞİİRİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Doç. Dr. Ali İhsan KOLCU

KOMŞULAR

*Agapi taşındı
Koço gurbette kaldı
Salepçi geçen yıl öldü
Bozacı neden hâlâ geçiyor kış gecesinden
İlk lakerdayı yapmıyor artık Jak
Tenekeci Simon şimdi çöpçü
Dişçi Onnik zor yürüyor karısının kolunda
Söyleşiler
Yakınma*

Komşular manzumesi imparatorluk bakiyesi bir toplumun zamanın getirdiği kimi doğal nedenler yüzünden çözülüşünü anlatır.

Şiirde konuşan bir Osmanlı Türküdür. Komşuları Rum, Ermeni, Musevi, Arap, vb.'dir. Bu insanların Osmanlı bakiyesi Türk toplum kalasında önemli yerleri vardır. Her biri bir meslek gurubunun olduğu kadar sosyal ilişkilerin de önemli birer figürüdürler. Vaktiyle tenekeci olan Simon şimdilerde işlerinin iyi gitmemesi sonucu çöpçülük yapmaktadır. Dişçi Onnik artık yaşlanmıştır ve karısına tutunmadan yürüyememektedir. Öznenin yakın dostu olduğu anlaşılan Jak da artık eskisi gibi lakerda (palamut, torik gibi balıklardan dilim dilim kesilerek yapılan salamura) yapmamaktadır. Agapi başka bir şehre ya da ülkeye taşınmış Koço gurbette kalmıştır. İmparatorluğun yerli renklerinden salepçi geçen yıl ölmüş, bozacı da sadece kış gecelerinde görünen bir figür olarak kalmıştır. Böylelikle öznenin sosyal hayatını dolduran önemli aktörler birer birer hayattan çekilmeye başlamıştır. Bu insanların kayboluşu ile temsil ettikleri hayat tarzı, kültür ve sosyal dayanışma da yok olmaktadır. Yüzyılların birikimi ve gayreti ile kurulan bu dünya vatandaşlığı değişimin kurbanı olarak ortadan kalkmaktadır. Bu da özneyi bir çeşit hüzne boğmaktadır. Komşusunu kaybeden adamın hüznüdür bu.

Manzumenin özgün yanı bu hikâyenin yine bu kardeşliği tesis eden bir Türk tarafından anlatılmış olmasıdır. Biz tasfiye edilen bir imparatorluğun varisleriyiz. Bu verasetten hissemize mal mülk, para, ülkeler değil, acı, hüznün, toprak kaybı, istiklâl mücadelesi ve tarifsiz sıkıntılar düşmüştür. Hal böyleyken imparatorluğun çökmesiyle birlikte o büyük sosyal birliğin ortadan kalkmasından yine en çok bizler mustarip olmuşuzdur. Bir Ermeni, Rum ya da Musevi'nin ağzından eski hayatın kayboluşuna dair bir yazıklanmaya şimdiye kadar tanık olmadık. Bu dostluğu tesis eden egemen güç kendisi kaybetmiş olmasına rağmen yine o asil ruhunun tezahürü olarak komşularını hatırlamakta ve zamanın sonsuzluğunda kayıp giden bir kardeşliği, komşuluğu özlemektedir. Halbuki karşı taraf bu ülkeye

yaşattıkları nice acıları hesaba katmadan göç ve tehcir türküleri tutturarak, *Hasankale'sinde babucum kaldı, Harput'ta ceketim kaldı, annem bir Ermeniymiş*, cinsinden bir bencilliği dillendirmeyi tercih etmektedirler. Yüzyıllar boyunca içimizde barındırıp bu son yüzyıla sağ salım taşıdığımız komşularımız(!) dünyada esen değişik siyasal güç rüzgârlarının etkisiyle birer komşu olmaktan çıkıp 'düşman' haline gelmiştir.

Şiirin sunduğu bu çözülme aynı zamanda barış dolu yılların artık geride kaldığına işarettir. Agapi, Koço, Jak, Onnik ve Simon artık kıyamete kadar asla bir arada aynı yaşama tadında ve komşuluk ilişkisi içinde birbirlerine sırtlarını vererek, birbirlerinden emin olarak aynı mekânı paylaşamayacaklardır.

MİSAFİR

Prof. Dr. Şahin UÇAR

II

Şimşek çakar, bir yağmurdur boşanır
Bakar gökyüzüne bir çocuk şair
Kara dağlar kara bulut kuşanır
Uçup gider bütün kuşlar; kim bilir...

Belki de dağlarda kalan
Yalnız bir İshak kuşudur
Dağlara yankılar salan
Çılgılık-çığlık ötüşüdür

Dağlar belki sesimizi yankılar
Kanathı atların aştığı dağlar
Unutulsa bile bütün şarkılar
Kalır mı yankınız ey hatıralar?

III

Bakar bu dağlara bir çocuk şair
Erir bu dağların karları, erir
Akar gözyaşları, sel olur, gider
Gelir çayır biçme zamanı, gelir
Çayırda bin çiçek boy atar, büyür

Ey misafir gör ki boy atan çayır
Zaman gelir bir gün biçilir, kurur...
İnsan ki yolcudur- yol olur, gider
Bakar gökyüzüne bir çocuk şair
Bir görünür, kaybolur gök-kuşağı...

TOPLUMDAKİ DEĞİŞİM VE YENİLEŞME

İsmail ÖZMEL

Kavramları yerinde kullanmamak gibi kötü bir alışkanlığımız var. Sanırsınız ki ben bunun istisnasıyım. Hayır, bazen ben de aynı girdaba düşmekten kurtulamıyorum. Onun için yazının başlığında önce değişimden bahsetmiştim. Birkaç gün sonra yazıyı tekrar okumaya başladım ve kullandığım kelimenin içerdiği anlamın kastımı aştığını gördüm. Değişim bir şeyle bir şeyin değiştirilmesi veya mevcudun atılarak yeni bir şeyin onun yerine konulması gibi bir anlam veriyordu. Benim kastım, ihtiyaçlara cevap vermeyen, eksik olduğu gözlenen kısımlarını yeni ihtiyaçlara cevap verecek şekilde ve eskiyen ve hizmet vermeyen kısımları yeniden onararak, bir yenileşmeyi sağlamak olarak algılanması gereken bir düşünceyi sunmak gayretindeydim.

Bütün bunların yanında hakikaten toplumda bazı değişikliklerin olduğunu da gözlüyoruz. Bunları da, daha önce doldurulmayan veya farklı unsurlarla ve çalışmalarla doldurulan zamanın, tamamen değişik bir şekilde kullanıldığını veya diğer alışkanlıkların terk edilerek yeni uygulamaların ortaya çıktığını görüyoruz.

Toplumdaki değişim derken, günlük hayatımızdaki değişimleri mesela giyim, kuşamdaki, zamanı kullanmaktaki, beslenme alışkanlıklarımızdaki değişimleri ve zevk konularındaki farklılaşmaları anlamamız daha uygun olur diye düşünüyorum.

Önce fertlerin zamanı kullanma şekilleri değişti. En güzel dinlenme zamanları arkadaş, ahbap, komşu ve akraba gezmeleri ve ziyaretleriydi. Bu ziyaretler hal hatır sormadan sonra güncel konulara, mevsimlik çalışma ve hazırlıklara ve uzaktakileri anmaya kadar giderdi. İlişkilerin en tatminkâr yönü de sohbet imkanı vermesiydi. Bundan da güzel bir doyuma ulaşıldı. Bu ziyaret ve sohbet zamanlarını televizyonlar aldı. Artık konuşmuyor, seyrediyoruz. İtiraz etmiyor dinliyoruz. İtiraz eden, soru soran, cevap veren konuşan toplumdan dinleyen ve tepki vermeyen toplum haline geldik. İtiraz ve tenkitlerimizi yazmak gibi bir alışkanlığımız da olmadığından, bir anlamda ekranlar ne veriyorsa onu yutuyoruz. Bu da bir kısımımızda mide bulantısı yapıyor. Yani bir huzursuzluğun, bir tatminsizliğin kaynağı haline geliyor. Bazılarımız da el ile gelen düğün bayram diyor ve ekranların esiri haline geliyor. Toplum da tatminsizliğini nasıl gidereceğini bilemez bir durumdadır. Yani toplumun önemli bir bölümü ekran hipnozuna tutulmuş gibidir. Hangi bakışın ekranına en çok takılıyorsa zaman içinde orada gördüklerini yapmak veya onlara benzemek gibi bir ruh haline giriyor. Ekranın sunduklarını hiç olmazsa yetişkinler; bir süzgeçten geçirerek; bu seyrettiğiniz dizi bizim toplumumuzun gerçek görüntüsü değildir, olması gereken yüzü de değildir. Bu tefessüh etmiş bir dönemin hikâyesidir ve sakın ha siz böyle yapmayın çocuklar demek istiyor, gibi açıklamalarla hane halkını uyandırması gerekir. Bilmem bunu yeterince yapıyor muyuz? Değişim derken zamanı kullanmaktaki değişim, pek de lehimize gelişmemektedir. Sohnete, okumaya hiç zaman ayırmamaktayız. Hatta gezmeye ve dinlemeye de...

Giyim kuşam değişti, yemeklerin önemli bir kısmı değişti. Evlerimiz değişti. Eskiden toprak damlı iki göz evlerde otururduk. Soba ile ısınırdık. Varlıklı kaloriferli dairelerde oturuyor, şimdi orta halli de aynı konforu arar hale geldi.

Hatta eski evi olanlar bırakıyor ve apartman dairelerine kiraya çıkıyor. Daha önce buzdolabı, tüple yemek pişirme köye girse çok iyi olur diyorduk. Ormanlar, koruluklar balta derdinden kurtulur diyorduk. O iş biraz şekillendi. Orman davaları asgariye indi. Memnuniyet verici bir gelişim ve değişim. Bu sefer de turistik yörelerde orman yangınları başladı, diyeceksiniz, doğru. Ona da bir çözüm muhakkak üreteceğiz bari geç kalmasak.

Şehir köy ayrımı yapılmadan, çamaşır makinesi ve bulaşık yıkama makineleri evlenmelerin ve evlerin temel ihtiyaçları haline geldi. İyi ve konforlu ev, güzel mobilya konularında imkânlarımızı zorlayan değişimler yaşıyoruz. Bu değişim kasaba köy ve şehir merkezi olarak neredeyse aynı seviyeye geldi. Bunları yaparken gelirimizi ve imkânlarımızı göz önünde tutmakta çok ihmalkâr davranıyoruz. Bu hesapsızlıkları kredi kartı kullanırken de yapıyoruz. Toplumumuz tüketim toplumu haline gelmiştir. Bu değirmenin suyu nereden gelecek sorusunu sormak gerekiyor. Çünkü kazanmadan harcamak bir noktaya kadar varır, sonunda tıkanma kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkar.

Çok masraflı ve kazancımızın üstünde bir hayatı sürdürme gayretleri içindeyiz. Çalışmayı üretmeyi, sanatı, ciddi çalışmayı unuttuk. Gençecik insanlar hayatın kolayını aramakta, terleyip soğumadan nasıl para kazanırım hesapları yapmaktadır. Terzilik, marangozluk, ayakkabı tamiri gibi konular sahipsiz. Bir kısmı hayat şartlarının tabii bir sonucu oldu. Meselâ terziliği hazır elbiseçilik öldürmüştür. Ama biz pantolon tamirini, ceketin, paltonun ters yüz ettirip giymeyi yani tasarrufu unuttuk. Hâlbuki hazırda Hasan dağı dayanmaz diye bir atasözümüz var, bilen az kaldı, dinleyen neredeyse kalmadı. İkaz edenlere de o senin zamanında idi, denilmesini de anlamak mümkün değildir. Nesillerin birbirine nasıl bağlı olduğunu, birbirlerini nasıl aralıksız takip ettiklerini düşünmüyorlar, önlerinde cereyan eden olayları da gözleyip değerlendirmiyorlar. Dün genç olanların bugün ev bucak sahibi, bugün ev bucak sahiplerinin, bir süre sonra nasıl dede ve nine olduklarını da görmüyorlar. Nesillerin birbirlerine aktaracakları ne güzel tecrübeleri ve bilgelikleri vardır, bir bilseler.

Şehir değişti, dükkânlar, satılan mallar öyle çeşitlendi ki, bir büyük mağazaya bir şey almak için girdiğinizde, orada öyle mallar görüyorsunuz ki, çekici ve güzel şeyler. Hiç aklınızda olmayan şeyleri alıp çıkıyorsunuz. Eve gelince, bir şaşkınlıktır gidiyor, ben ne almak için gittim hiç ilgisi olmayan şeyleri aldım, evin ihtiyaçlarından bazılarını da almayı unuttum diye hayıflanıyoruz.

Değişim tüketim toplumuna doğru hızla yol alıyor. İmalat ve üretme konularını çok önemli meseleler olarak görmüyoruz bile. Onların önemini kavrasak belki zaman içinde isabetli çözümler üretilecektir.

Basın, televizyonlar ve çevredeki olup bitenler, bu değişimin şehirlerle sınırlı olmadığını, değişim rüzgârlarının, iletişim vasıtalarındaki gelişmeler sebebiyle bütün yurt sathında kendisini açıkça göstermektedir. En ücra yurt köşelerinden bilgisayarlı okul haberleri, kıyıda köşede kalmış zannettiğimiz bir yurt köşesinde; gelişmiş ülkeler ayarında araştırmaların yapıldığı haberleri; gidişatta memnuniyet verici gelişmelerin de olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan değişim meselesi, bardağın dolu ve boş kısımları göz önünde tutularak değerlendirilmesi gerekir.

Yani her yeni muhakkak kötüdür veya iyidir gibi bir toptancı görüşe saplanıp kalmamak gerekiyor. Belki şöyle bir mukayese veya değerlendirme bizi konu üzerinde daha isabetli olarak düşünmeye sevk edecektir. Bu yenilik bize ne kazandırıyor. Maddi, manevi, kültür ve sanat olarak ne kazandırıyor. Veya bu yeniliğin bize kazandırdığı ile kaybettiği arasındaki nispet nedir? Değişimi savunanlar, bunun getirisini de izah etmek durumundadırlar. Tecrübeliler de bu konuda değerlendirmelerini sesli yaparak meselenin açıklığa kavuşturulmasına yardımcı olabilirler. Bakınız Örovüzyon şarkı yarışmasında Türkiye'yi temsil etmek üzere Kenan Doğulu seçilmiş. Bir soru üzerine şarkı sözlerinin Türkçe olması şart değildir anlamına gelen bir söz söylemiş ve İngilizce olursa daha geniş kitlelerin bu şarkıyı anlayacağını söylemiş. Yarışmaya sözü Türkçe İngilizce kırmaması bir şarkıyla katıldı. Bütün dikkatimize rağmen şarkı sözlerinin ne anlama geldiğini öğrenemedik. Bütün propagandaya ve gayrete rağmen sonuç ortada. Bu işin şarkı sözü ile bir ilgisinin olmadığını, meselenin çok yönünün olduğunu bir gün öğreneceğiz.

Bakınız bu arkadaşın şahsi plağındaki tercihi farklı olabilir ama Türkiye'yi temsil iddiası ile sahneye çıkacaksa muhakkak Türkçe sözlü bir şarkı söylemek mecburiyetindedir. Milleti temsil etmenin kendisine göre kuralları ve sorumlulukları olduğunu bu şarkıcıya kim öğretecek?

Değişim şehirden köye doğru devam etmektedir. Yalnız bundan yirmi yıl önceleri ve daha eski yıllarda köy ve kasabalar ile şehir merkezindeki hayat şartları arasında büyük bir mesafe farkı vardı. Şimdi il merkezine yakın kasabalar birçok konuda şehir merkezini yakalama gayretindedir.

Köylere kadar uzanan bu değişimin bir kısmını olumlu karşılamak meselenin mahiyetinden doğmaktadır. Ama sütü, yoğurdu, yağı, yumurtayı, ekmeği şehirden götüren bir köy hayatı hiçbir gelişmiş ülkede mevcut değildir. Burada biraz çalışmayı, emek ve zekâ isteyen yorucu işleri bıraktığımızı, kolay işlere yönlendiğimizi söylemeliyim. Bu kolay işlere herkes yönelince, ak itin pamukçuya zararı vardır atasözü gereğince, herkes patates ekmeğe başladı, patates hiçbir zaman değerinde satılamadı. Bu gidişle satılamaz da. Çünkü üretim sahipsiz kaldı ve sanayi imkânları ile değerlendirme yoluna gidecek bir ortam da kurulamadı. Birikimi olanlar da bu yatırıma ön ayak olamadılar. Bu bir risk alma, bir heyecan, bir bilgi ve görgü meselesidir. Çevre illerdeki yatırım heyecanını yakalamanın yolları, böyle yörelere geziler düzenlemek, oraların yatırımcıları ile bizim tüccarımızı, varlıklılarımızı yüz yüze getirmek ve bunun hiç olmazsa duygu ve fikir olarak ilk heyecanlarını yaşamalarını sağlamak gerekiyor. Bu konuda Ticaret ve Sanayi Odasının güzel teşebbüsleri olduğunu duyuyor, teselli buluyorum.

Bu gezilere devam etmek, fuarları gezmek ve gezdirmek, yani yeni bilgi birikimlerine ulaşmak gerekiyor.

Bundan otuz kırk yıl önce Ketencimeni yaylasına çıktığınızda koca yaylanın koyun sürüleri ile dolu olduğunu, Gölcük yolundan girdiğiniz zaman çevre köylerde bilhassa Konaklı'da binlerce koyunun ovada yayıldığını görürdünüz. Hatta Konaklı'ya bir yaz günü ziyaretimizde koyunların yünlerinin sabun ve su ile

yıkandığını gördük. Güneşte kuruyunca pek güzel, pırıl pırıl bir manzara olurdu, görmeye değer bir güzellikti. Niğde, küçükbaş ve büyük baş hayvan sayısı bakımından yurdumuzun sayılı illeri arasında idi. Değişim hayvancılığımızı öldürmüş görünmektedir. Bunun yanında çoğu köyde evlerde halı tezgâhlarında halılar dokunurken, bugün bu tezgâhlar yerini, birkaç yerleşim yerinde halı atölyelerine terk etmiştir. Değişimin hışmından halıcılığımızı kurtarmalıyız. Eski halı motifleri, kökboyaların nasıl kullanıldığı konularında Vilayet Özel İdare Halıcılık Bölümünün çalışmaları vardı. Bütün bu bilgilerin ciddi eserler halinde yayınlanması bu konudaki bilgilerin kaybolmasını önleyecektir. Çünkü halılarımızda yaşayan bizim sanatım ve bizim iklimimizdir. Halılar, bizim bir yüzümüzü hem yansıtıyor, hem yaşatıyor. Türkülerimiz ve yemeklerimiz gibi.

Otuz kırk yıl önce köylerde ve kasabalarda biçki dikiş ve nakış kursları açılırdı. Bunların çok faydalı, geliştirici ve yetiştirici etkileri olmuştur. Bu kursların halen devam ettiğini memnuniyetle görüyoruz. Halk Eğitim Merkez Müdürlüğü'nün gayretlerini takdirle anmak gerekir. Bunun yanında yemek kursları gibi, bilgisayar kursları, arıcılık, tavukçuluk, sağlık ve benzeri bilgiler veren kurslara ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Yani bunları köyün ayağına götürmek gerekir. Sağlık kursları, çocuk bakım ve beslenmesi konularında önce köylerden seçilecek beşer onar kursiyere merkez hastane veya sağlık ocaklarında ilk yardım ve mikroptan korunma gibi konularda bilgi verilmesi düşünülebilir. Köy İlköğretim okullarının münasip sınıflarında, o yöredeki ziraat işleri ile ilgili mahsuller, meyvecilik, arıcılık, ipek böceği kozacılığı gibi konularda dersler konulabilir. İnsanlarımızı hayata hazırlamanın başka çıkar yolu yoktur. Bilgi, görgü ve deney.

Sonuç olarak değişim kent merkezinde daha hızlı seyretmektedir. Ama bunu kasaba ve köy bazında da hissettiğimizi rahatlıkla söyleyebiliriz.

TERCİH HAKKI

Sergül VURAL

Görüp avunduğum seraplar, düşler,
Viran olsa da bir, olmasa da bir.
Kanayan yarama derman gülüşler,
Veren olsa da bir, olmasa da bir.

Dünyaya her gelen sefa sürdü mü?
Sabırla murada gönül erdi mi?
Ulu dağlar gibi olan derdimi,
Soran olsa da bir, olmasa da bir.

Gönlüm der ağlamak bizim işimiz,
Pir oldu baharlar geldi kışımız,
Bitip tükenmedi gözden yaşımız,
Deren olsa da bir, olmasa da bir.

Küstüm işte ben de böyle hayata,
Her gecem âvare günüm şamata,
Gün gelip binince o tahta ata,
Saran olsa da bir, olmasa da bir.

KARACA OĞLAN SEVGİ IRMAĞI

Oraz YAĞMUR*

O, coşkulu aşk sellerinin birleşerek, kaynayıp-çağlayıp, kenarlarından taşarak, gümbür gümbür gümbürdeyerek akan sevgi ırmağı. O her bir aşığın er-geç içmesi gereken bir ırmaştır. Zaman-zaman aşk gözyaşlarının katıldığı ırmak. O ırmağın adı Karaca Oğlan ırmağı.

Büyük şair Karaca Oğlan 400 yaşında.

Karaca Oğlan aşk demek, sevgi demek, türkü demek. Açık gönüllü Karaca Oğlan bütün Türk dünyasının en meşhur şairlerinden biridir. En çok türküsü söylenen, en geniş coğrafyaya yayılmış şairdir. Onun şiirleri yüzlerce dilde okunuyor. Uzak Tataristan'ın Kazan şehrinde yahudi diline çevrilmiş olan el yazması bulunuyor. Yunanistan'da Karaca Oğlan köyü var.

Milletler Karaca Oğlan'ı sevgi tacı gibi görüyorlar. Bu yüzden şair ölmez-yitmezlik seviyesine yükselmiştir. Türk dünyasında dünyaca meşhur şair çok olsa bile, Karaca Oğlan gibi ince, nazik, aşk sırlarını derinden anlatan şair azdan azdır. Karaca Oğlan dünya şiir sanatında az kullanılan konuyu, yani gizli sevgi konusunu Türk şiir sanatına ilk getirmiş şairdir. Onun yaşı 400 olsa bile, şiirleri bugün yazılmış gibi taze, çağdaştır. Şairin büyüleyici şiirlerini bizim zamanımızda okuyan güzeller: "Ah, Allah'ım beni dört yüz sene önce yaratmış olsaydı. Ben Karaca Oğlan'a âşık olurduym." diyerek hayal ediyorlar. Bizim hayalimizde, Karaca Oğlan Mecnun ile bir sınıfta aşk dersini almıştır. Mecnun'un dersleri hep 4'dü, Karaca Oğlan'ın ise hep 5'ti.

Karaca Oğlan'ın "Saçların Kara Değil mi?" isimli kitabını bir yaşlı kişiye hediye verdiğimde, o insan: "Biz bir ayağınızı kabire sokmuş durumdayız. Kara göz, kara kaş unutulmuştur. Böyle bir kitabı, gençlere verirsen iyi olurdu" dedi. Bir kaç gündün sonra ihtiyar adam telefon açarak: "Oh-hov, Karaca Oğlan dedikleri kudretmiş. Kitabını elimden bırakmadan okudum. Gerçeği söyleyeyim şimdi yetmiş yaşındaki karım bana kız gibi görünmeye başladı." diyerek kahkaha attı. Eğer seksen yaştaki bir adama Karaca Oğlan'ın mısraları böyle tesir ettiyse yirmi yaşındakilere etkisini ölçecek bir terazi bulunamaz.

Karaca Oğlan'ın her mısrasında mısra arasındaki havada, cennet kokusu bulunuyor. Şair gönlünün sevmiş olduğu kıza kavuşamadığı için bu dünyaya sığamadan yaşadı. Bir şairin söylediği gibi, ana karnına sığan, dünyaya sığamadı. Kısacası dünyayı fethetmiş olan şaire bir küçücük benli kız nasip olmadı. Volkan gibi duygular onu daha uzaklara atmıştır, sevdiği kızıdan ayrılık cevriinin üstüne vatandan, ilden ayrılık derdi de eklenmiştir. "Gurbette ölenin gözü yumulmaz", "Ömrüm gurbette geçecek" gibi mısralar onun durumunu gösterir. Öyle olsa bile, Karaca Oğlan aşk şairi olarak meşhurdur.

Karaca Oğlan, türkü hazinemizi çok zenginleştirmiş insandır. O müzik notalarına yazılmış ilk türkücüdür. Eğer şairin o güzelim şiirleri türkü besteleri olmasaydı, bugün böyle kamillığe ulaşamazdık. Bu tereddütsüz gerçektir. Bizim

* Şair ve Yazar – Türkmenistan.

anonim diye dinlediğimiz türkülerin de bir sürüsü Karaca Oğlan'ın olabilir. İstanbul'un büyük köşk-saraylarında padişah türkücüsü olarak çalışan birisi Karaca Oğlan'ın fakir görünüşünü görerek, alaycı olarak bakmış. Buna karşılık Karaca Oğlan: "Sen köşk türkücüsüsün, ben de köşk türkücüsüyüm ama gönül köşkünün türkücüsüyüm. Köşkleri yağmur bozar, yel bozar. Gönül köşkü ebedidir. Ben ölürsem, söylenirim dillerde." demiş.

Karaca Oğlan'ın bunca şöhretinin sırrı nerede? Elbette, edebiyat bilim adamları bunun bin bir nedenini yazıyorlar. Ama bizim fikrimizce sırlar açılmadan yatıyor.

Ahmet Kutsi Tecer, Sadettin Nüzhet, Sıtkı Soylu, Cahit Öztelli, Saim Sakaoglu, Müjgan Cunbur, İlhan Başgöz, Abdurahman Mülkaman, Kakajan Ata, Berdimurat Garabay ve diğerleri Karaca Oğlan'ın zengin üreticiliği hakkında büyük işler başardılar. Sovyetler Birliği zamanında Türkmenistan'da Karaca Oğlan yasaklanmıştı. Elmanın su altında gizli tutulmadığı gibi, şairin yüce sesi de milletin hafızasından silinemedi, bu ses susturulamadı.

Şimdi yeni besteler yapılıyor, tiyatro oyunu oynanıyor. Orta ve yüksek okullarda şairin eserleri öğreniliyor. Balkanabat(Nebitdağ) şehrinde Karaca Oğlan'a büyük heykel dikilmiştir.

Karaca Oğlan enteresan bir şair. Onun doğum yeri çok olduğu gibi, mezarları da az değil. Onu Belgradlı sayanlar da bulunuyordu. Şairin kendisi: "Kozan dağından neslimiz / Arı Türkmendir aslımız." diyor. Şairin 1606 senesinde dünyaya geldiğini, gerçek adının Hasan olduğunu bilim adamları ispatlıyorlar. Ölüm senesi türlü-türlü yazılıyor. Bir kaynakta onun 96 yaşında dünyaya veda ettiği söyleniyor. Rivayete göre Karaca Oğlan büyüğü şiirlerini lezzetli müzik ile besleyerek, sevgi ile söylediği için Azrail'in de hoşuna gitmiş ve Azrail her defasında niyetinden vazgeçmiş. Allah: "Bu defa Karaca Oğlan'ın canını alamazsan kendi canından olursun." demiş. Azrail zor durumda kalmış. Karaca Oğlan'ı incitmemek için güzel kız sıfatında gelmiş de şairin canını almış. Karaca Oğlan'ın nerede doğup, nerede öldüğü hakkında çeşitli bilgiler var. Türkmenistan kolyazmalar enstitüsünde bulunan 793 "b" ve "v" numaralarında ki dosyalarda 1958 yılında toplanan bilgilere göre Karaca Oğlan, şimdiki Balkan bölgesinde doğmuştur. Ressam Meret Kılıç 1961 senesinde vefat etmiş olan büyükannesinin: "Karaca Oğlan bizim akrabamızdır. Unutmayın." dediğini söylüyor. Büyükannesi Karaca Oğlan'ın şiirlerini ezbere biliyormuş. O anne Varkaz köyünde yaşamış. Karaca Oğlan da Varsak kelimesi geçmektedir. O bölgeden O. Halimov şairin Türkmenlerin yomut şivesinin ak atabay bölümünün uzun ak kolunun sakav dalından olduğunu yazıyor.

Karaca Oğlan millet, din farklarını aşarak bu dünyanın tüm insanların duygularını dile getirmiş şairdir. O dilimizin zenginliğini, güzelliğini kamil seviyede kullanabilmiştir. Karaca Oğlan fikir şairi değil, o aşk duygularının vatan, el hasretinin şairi olarak yaşıyor.

Karaca Oğlan 400 yaşasa bile hem geçmişin hem geleceğin şairidir. Her insanın aslının aşk olduğunu şair iyi biliyor.

Aşktan yukarıda sadece Aşk var.

KİTAP TEKRARLARI ÜZERİNE

İsmail SARIKAYA

Yeni yeni yayınlar, günbegün, okuyucusuyla buluşuyor, onlara taze ve bakir ufuklar açıyor, okuma ve bilgi edinmeye dair önemli katkılar sağlıyor.

Bu durum hem Türk yayın hayatı hem okuyucu açısından elbette ki, fevkalade sevindirici durumdur.

Tabi bu katkıya gazetelerden, dergilerden ve yayın kataloglarından öğrendiğimiz kadarıyla bir biri peşi sıra kurulan yayınevlerinin payı da oldukça büyük.

Bunlar için sevindirici ve memnuniyet verici yanları. Benim asıl değinmek istediğim ve oldukça dikkatimi çeken ilginç bir konu var. O da önemli gün ve haftalarda, peş peşe yayınlanan, âdeta birbirlerinin tıpkı basımı olan kitaplarla ilgili.

Ben acizane bu kitap olayını üç grupta topladım;

Birincisi her Mart ayı geldiğinde, “*Çanakkale Savaşları*” ile ilgili yayınlanan kitaplar.

İkincisi, bilhassa son dönemlerde, yerinde bir kararla daha fazla önem verilerek, gündemde canlı tutulmaya çalışılan “*Sarıkamış Faciası*”nı anlatmaya çalışan kitaplar.

Üçüncüsü ise, demokrasi tarihimizin bir ayıbı olan, “*27 Mayıs*” ve “*Adnan Menderes’in Dramı*”nı işleyen kitaplar.

Hemen peşin peşin itiraf etmeliyim ki, sakın yanlış anlaşılmasın. Elbette ki kitaplar yayınlanacak, okunulacak, anlatılacak ve yorumlanacak ki; bilgi sahibi olunsun. Ama benim dilimin döndüğünce anlatmak istediğim konu şu: “*Çanakkale Savaşları*” ile alakalı bir dolu yayın var. Çoğunluğu duygu dünyamızı okşayan, millî duygularımızı şahlandıran, 150-200 sayfadan ibaret ve aynı resim tekrarlarıyla süslü kitaplar. Buradan tarihçilerimize ve akademisyenlerimize sesleniyorum: “*Çanakkale Savaşları*”nı akademik çerçevede ele alıp, işleyen, sebep-sonuç ilişkilerini inceleyip, yargılayan, Türk ve dünya kamuoyunca hüsni kabul görmüş kapsamlı kaç eserimiz var?

Aksine yakın zamanlarda, centilmenler savaşı diyerek bizleri yanıltmak isteyip; âdeta Anzakları ve o dönemin diğer yabancı güçlerini neredeyse masum ve haklı göstermek isteyen entel tarihçilerimiz de cabası.

“*Sarıkamış Faciası*”, “*27 Mayıs*” ve “*Adnan Menderes*” ile ilgili kitaplar için de söyleyeceklerim aynı ölçüde.

Maalesef tarihi konularımızı ilmî perspektife oturtamamaktayız. Oysa bu tür konular tarafgirliği asla götürmemektedir.

Bunlar tarihimizin en ciddi ve en itina gösterilmesi gereken konularından yalnızca bir kaçı. Böyle incelikli konuları, yayın piyasasının ticarî mantığına kurban edersek; en azından necip tarihimize saygısızlık etmiş olmaz mıyız? Kitap raflarında, özgün, kalıcı ve ciddi eserler görmek temennisiyle...

BOSNA MEKTUPLARI - I

Dr. Genç Osman GEÇER*

*“Balkan şehirlerinde geçerken çocukluğum
Her lahza bir alev gibi hasretti duyduğum”*

Yahya Kemâl Beyatlı

Mektup yazma geleneğimiz çeşitli iletişim araçlarının gölgesinde kalsa da bu geleneği yaşatabilme adına yazımızın başlığını “Bosna Mektupları” koyduk. Aslında bu başlık ben daha Bosna’ya gelmeden önce sayın hocam Prof. Dr. Nâzım Hikmet Polat ve değerli yazar, şair ve bir kültür adamı olan Av. İsmail Özmel beyefendi tarafından konulmuştu. Niğde’de bulduğum sırada, N. Hikmet Polat ve Ramis Karabulut beylerle birlikte İsmail Bey’i ziyarete gitmiştik. O ziyaretin sonunda bana bir ödev verilmişti. Bu mektup ve umarım bundan sonraki yazacaklarım işte o görevin yerine getirilmesi hususunda acizâne bir çabanın ürünü olacaktır.

Şu anda Bosna-Hersek’in Tuzla şehrindeyiz. Bu şehir, yaklaşık 160 bin nüfuslu, sessiz, sakin, şirin ve yeşil yamaçlara yaslanmış güzel mi güzel, yaşanılabilir bir yer.

Bir yandan ünlü seyyahımız Evliya Çelebi’nin hayat macerası ve onun meşhur Seyahatnâmesi zihninden geçerken, bir yandan da ecdat yadigarı topraklarda hazan mevsiminin bakıra çalan hüznünün şehrin yamaçlarından vadiye doğru yavaş yavaş inmekte olduğunu görüyorum.

Tuzla, adından da anlaşılacağı gibi bir zamanların Osmanlı şehri. Adını burada bulunan ve uzun yıllar Osmanlılar tarafından işletilen ve hâlen de faal durumda bulunan tuzlalarından almaktadır. Şehrin, Türkçe “kapı”dan alınan ve Boşnak dilinde “Kapija” (Kapiya) diye adlandırılan semtinin hemen yanı başında Osmanlı döneminden kalan, ancak yakın zamana kadar varlığı unutilan tuz kuyusu birkaç yıl önce yeniden ortaya çıkarılmış ve yanına da tuzun çıkarılışı ve sonrasındaki işlemlerin canlandırıldığı küçük bir müze yapılmış. Şu anda buradan tuz çıkarılmıyormuş. Tuz kuyularından çekilen aşırı miktarda tuzlu su şehrin zeminini boşaltmış ve bazı binaların çökmesine neden olmuş. Bu yüzden burası artık sadece bir açık hava müzesi görevini yerine getirmekteymiş.

Tuzlada, şehrin adını taşıyan bir üniversite kurulmuş. Üniversite içerisinde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü de var. Bölüme bu yıl 60 öğrenci alınmış. Bölüm, TİKA (Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı) tarafından görevlendirilen Doç. Dr. Tufan Gündüz, Yrd. Doç. Dr. Genç Osman Geçer, Dr. Abdullah Demirci ve iki Boşnak asistanın omuzlarında varlığını sürdürmeye çalışıyor.

Yeşil yamaçlarla çevrelenen ve vadide kendi halinde sessiz ve sakin duran Tuzla’da “Biblioteka” adında bir de kütüphane mevcut. Kütüphane daha çok Boşnaklara hizmet vermekte. Ancak, kütüphanenin çatı katında Türkler için “Türk Kütüphanesi” adıyla bir bölüm oluşturulmuş. Daha önce viran bir haldeyken TİKA

* Niğde Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğr. Üyesi
gencgecer@hotmail.com; gogecer@nigde.edu.tr

tarafından tamamen ahşap malzemeyle yeniden onarılan “Türk Kütüphanesi” burada yaşayan sınırlı sayıdaki Türkleri ve diğer ilgilileri beklemekte. İçerisinde uydu yayını izlenebilen bir de televizyonu bulunan bu sıcak köşede Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencileri ders de yapabiliyorlarmış. Buranın sorumlusu Enisa Hanım kırık dökük Türkçesi ve hep gülen yüzüyle gelenlere hizmet verme çabası içerisinde. Ayrıca, çatı katında Amerika Birleşik Devletleri, İran ve Avusturya adına oluşturulmuş bölümler de mevcut.

Osmanlı Türkü’nün yaşadığı yerlerde Osmanlı dönemine ait eserlerin bulunup bulunmadığı sorusunu herkes gibi biz de kendimize sorduk ve bu amaçla araştırmalar yaptık. “Biblioteka” adlı kütüphanenin hemen yakınında dar sokaklar arasına gizlenmiş duran bir arşivin varlığı bizi heyecanlandırdı. Bölümümüz asistanlarından Nadira Hanım’ın tercümanlığında arşivi keşfe koyulduk. Sorumlu memurenin tercümanımız aracılığı ile bize aktardığı bilgilere bakılırsa, buraya bizden önce birkaç Türk araştırmacı gelmiş; ancak derinlemesine bir araştırma yapmamışlar. Yine sorumlu memureden öğrendiğimize göre, arşivde henüz açılmamış belgeler varmış. Memure hanım Osmanlıca bilmiyormuş. Daha önce birlikte çalıştığı bir bey biliyormuş ve onun yardımlarıyla belgelerin bir kısmını okuyabilmişler. Bu sayede bir de katalog hazırlamışlar. Ancak, Osmanlıca bilen kişi yakın bir zamanda vefat etmiş. Memure hanım elinden geldiği kadarıyla bir şeyler yapmaya çabalıyormuş. Arşivin yetkilileri, yakın bir tarihte Osmanlı belgelerinden oluşan bir sergi açmayı düşünüyorlarmış. Bu haberi duyduğumuzda çok sevindik ve bu konuda onlara yardım sözü verdik. Arşivde bulunan belgeler hakkında ilerleyen zamanda sizlere daha ayrıntılı bilgiler vermeyi umuyorum.

Çiçek kültürü bana göre bir toplumun estetik kaygılarını, sanatçı duyuş, düşünüş ve dünyayı algılayış biçimini en iyi yansıtan unsurların başında gelir. Türk edebiyatı tarihinde de çiçek kültürüyle ilgili çok önemli belge ve bilgiler mevcuttur. Özellikle, ilgisini ve çalışmalarını bildiğim Prof. Dr. Nâzım Hikmet Polat’ın bu sahada yaptığı araştırmaları mutlaka görülmelidir.¹ İşte sayın Polat’ın bu ilgisi ile iyice depreşen çiçek merakım, Türkiye’de bulunduğum sırada kendi köyümdeki çiçeklerin fotoğraflarını çekerek, isimlerini kayıt altına alarak bir aşama kaydetmişti. Buraya geldiğimde köyümde fotoğraflarını çektiğim çiçeklerin aynılarının burada daha bir gülbüz ve daha albenili renklerle açtıklarını görünce çok şaşırdım. Bana, Hamit’in

“Bu yerlerde şair olmak pek tabiidir.”

mısramı hatırlatan bu manzara karşısında kendimi evimde gibi hissettim. Burada kaç katlı olursa olsun hemen bütün evlerin balkonları allı, morlu çiçeklerle dolu. İnanılması güç belki ama on katlı bir apartmanın onuncu katındaki balkondan bile salkım saçak, rengârenk küllük, begonya, haseki, kadife, vs. çiçekler sarkıyor. Bizim “kadife”nin adı burada da aynı isimle biliniyor. Parklar, bahçeler alabildiğine çiçekli bitkilerle dolup taşıyor. Güz gülleri de olsa hiç görmediğim renklerde güller bülbülsüz açıyor bu yerde. Sanırım, Tuzla bir tuz şehri olmaktan çok, bir çiçek şehridir.

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz.; “Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Üzerine Cevat Rüştü’den Bir Güldeste”; Hazırlayan: N. Hikmet Polat, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2001, s. 134

Bir şehir düşünün, lüks otomobillerin sayısı haddinden fazla olsun. Gençlerin otomobil merakı da buna eklensin ve yine de o yerde korna sesi duyulmasın ve de yayalara saygılı davranılsın! Pek mümkün görülmeyebilir, ama bu, Tuzla'da mümkün. Bu şehre geleli yaklaşık on gün oldu ve biz hâlâ polis ve ambulans sireni duymadık. Türkiye'de artık sıradanlaşan trafik kazaları ve onların trajik manzaralarını da burada görmedik. Umarız bundan sonra da görmeyiz. Temiz sokakları, planlı yapılaşmasıyla hayal ettiğimiz şehircilik kültürünü içine sindirmiş bir yer burası.

Eski Tuzla'da yer yer kendisini hissettiren Avrupaî mimarinin yanında buraya özgü yapılarıyla ve taş döşeli dar ama temiz sokaklarıyla, sık sık karşımıza çıkan ve nefes alıp dinlenmemizi sağlayan yeşil ve geniş meydanlarıyla, savaşın yaralarını sarmış, yaşamaya değer bir şehir Tuzla.

Popüler kültürün izlerini ve sürekli artan etkisini burada da görmek mümkün. Tuzla'da geleneksel olanla, popüler kültürün dayatması arasında sanki gizli bir yer kapmaca oyunu var. Geleneksel olanın çekildiği alanlara hemen yerleşme çabası içerisinde olan popüler kültür öğeleri özellikle genç kuşak arasında oldukça revaçta. "Don't miss this kiss" sloganıyla bir kampanyaya dönüştürülen ve Guiness rekorlar kitabına girme furiasının bir neticesi olan son adım bunun dikkat çeken örneklerinden biri olsa gerek. Güzelim Tuzla şehrinin adını "City of Love"a dönüştürmek isteyenler, Tuzla'nın yaralı bağına tuz bastıklarını acaba ne zaman fark edecekler?

Bir gün mutlaka... O günün çorbasında bizim de tuzumuz olması dileğiyle.
Tuzla'dan selâmlar, sevgiler...

Tuzla, 2 Ekim 2007

EN İYİSİ

Cemil TOSUNBAŞ

Sen yoksun,
Yok o sıcak geceler,
Donup kaldı gözlerimde
Gecelerin mavisini.
Nerde benim
Allı morlu çiçeklerim,
Akşamların o kızıl
O turuncu
O gelincik pembesi?
Kal sen uzaklarda
Gelme sakın,
Böylesi belki
En iyisi...

CENGİZ AYTMAOV VE 15. ULUSLARARASI HAZAR ŞİİR AKŞAMLARI

Bedrettin KELEŞTİMUR*

25–27 Ekim 2007 tarihleri hiç şüphesiz derin soluklu iki faaliyeti sürekli bu şehre, bu şehrin insanına ve geleceğe taşıyacak hatıralarla canlı tutacaktır.

Asr Süresinde Yüce Mevla, “Asra yemin olsun! Şüphesiz ki insan gerçekten hüsrandır. Ancak iman edip salih ameller işleyenler ve birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler müstesnadır” (Asr Süresi, 1–3) buyuruyor.

Esareti, insanoğlunun, ‘ölü hayatı’ veya ‘karanlık dünyası’ olarak düşünürüm. Bir büyük Veli, ‘hürriyet ekmekten önce gelir’ diyerek bizlere hürriyetin; insan varlığı, o varlığın sağlığı kadar önemli olduğuna vurgu yapar.

1992 tarihinden itibaren Elazığ’da, bir büyük coğrafyayı; o coğrafyanın, mayası çile hamurunda çalınmış, insanına sürekli hakkı tavsiye eden, sabır yürekli, gül kokulu dudaklarından ırmaklar besleyen şura geldi! Her Hazar Şiir Akşamında; bir duygu, bir hikmet, bir irfan selinin dört bir yandan bir büyük vuslat akışına döndüğünü gördük.

İlki 2003 tarihinde, Elazığ’da yapılan, ‘Türk Dünyası Hizmet Ödülleri’nin her biri Türkiye ve Türk Dünyasında büyük yankılar uyandırmıştır. 2006 yılı Türk Dünyası Hizmet Ödülü’nün, asrımızın yaşayan en büyük romancısı Cengiz Aytmatov’a verilmesi ve 25–27 Ekim 2007 tarihinde yapılan Ödül Töreni, Elazığ’da tarihi günlerin yaşanmasına vesile olmuştur.

15. ULUSLARARASI HAZAR ŞİİR AKŞAMLARI...

İlki, 1992 tarihinde yapılan Uluslararası Hazar Şiir Akşamlarının her biri; bir şair, edip, ilim adamı ve de mütefekkimimizin anısına yapılmıştır. Fikret Memişoğlu, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Ahmet Kabaklı, Fethi Gemuhluoğlu, Dede Nushet, İsa Yusuf Alptekin, Elmas Yıldırım, Mağcan Cumabay ve bu yıl ise Cengiz Aytmatov anısına yapılıyordu.

İsa Yusuf Alptekin ile Doğu Türkistan’a, Elmas Yıldırım ile Azerbaycan’a, Mağcan Cumabay ile Kazakistan’a, Cengiz Aytmatov ile de Kırgızistan’a; bu coğrafyamızın edebi iklimine yolculuk yapıyorduk. Dil ve edebiyat, kültürü nesilden nesle taşıdığı gibi, tarihimize de, zaman ve mekân kaydıyla ayna olmuştur. İşte, Hazar’ın masmavi, turkuaz sularında her yıl, ‘bayramımız’ olmuştur. Gaspıralı İsmail’in; “Dilde, fikirde, işte birlik.” felsefesi hayat buluyordu.

DAĞLAR YÜRÜYORDU!..

Elazığ Belediyesinin önünden şehrin en işlek caddesinde başlayan, ‘şairlerin yürüyüşü’, ‘dağların omuz omuza’ intibasını verdi bizlere! Şehrin Valisi, Belediye Başkanı, Atatürk Yüksek Kurumu Başkanı, F.Ü. Rektörü, Cengiz Aytmatov, Muhtar Şahanov, Sabir Rüstemhanlı ile birlikte Türk Dünyasının dört bir yanından

* Gazeteci, Şair ve Yazar.

gelen şairler, ilim adamları ve mütefekkirler büyük bir vakarla; tarihe, zamana ve güçlü bir atıye doğru, 'yeni ufuklara doğru' adımlarını atıyorlardı.

HAZAR, SABIRLA BÜYÜDÜ!

Hazar'ın dalgalarında bile, tarihi soluklarım. Sizler, Hz. Musa'nın kıssasını elbet bilirsiniz. Hz. Musa, Firavun Sarayında yetişecekti. Tıpkı, Orta Asya Türk Dünyasının kaderi! 70 yıl küfrün en debdebeli cehenneminde talim ve terbiye gören Türk Dünyası, 'kızıl duvarların yıkılması' ile hürriyete, istiklale, tarihin altın sayfalarına doğru adımlarını atıyordu.

Hazar'da, şiirin efsunkâr havasında; metanetin ilmek ilmek atıldığı, sabrın bir gergef misali işlendiği, tahammülün nur yüzlü adımlara ışık olup aktığını tekrar Türk dünyasının mümtaz şahsiyetleri ile birlikte yaşar gibiydik.

VEFA BAYRAĞI DALGALANIR!..

"Vefalı Türk geldi" deriz!.. Hazar'da her yıl bir toy vardır. Aytmatov'da, Türk Dünyasının şair, edip ve ilim dünyasını buluşturan bu kutlu toplantılara, 'şiirin ve sanatın bayramı' der. Elâzığ bir vefa şehridir. Her Elâzıglı, 'gönül gözüyle' Türk Dünyasına bakar. Gerçekte tarihi bir yakarıştır bu! 15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamlarında; eserleri 157 dilde, beş kıtada yayınlanan, birçok üniversitelerde akademik çalışmalar yapılan Türk Dünyasının 'bilge kişisi' ve son bir asrın yaşayan, 'tarihi hafızası' Cengiz Aytmatov'u, Anadolu'nun yürekli şehri Elâzığ bağrına basacaktı. Bizlerce manevi anlamda değeri büyük 15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamları onun onuruna yapılarak bir daha taçlanacaktı. Türk Dünyası Hizmet Ödülünün Cengiz Aytmatov'a verilmesi bir bakıma, 'NOBEL'İ SİYASALLAŞTIRAN BATI DÜNYASINA' BİR GÖNÜL KOYMA CEVABIYDI!.. Elâzığ Valisi Muammer Muşmal, Cengiz Aytmatov'u, Elâzığ'ın 'fahri hemşerisi' olarak ilan ediyorlardı. Elâzığ Belediyesi şehrin en güzide yerinde yapılan bir parka da, 'Cengiz Aytmatov Parkı' ismini veriyordu. Bu parkın, önümüzdeki günler, aylar içerisinde 'edebi sohbetlerle' bir edebi mahfil haline geleceğine inanıyoruz. Elâzığ Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Cengiz Aytmatov'a, Fahri Doktora unvanını verecekti. Elazığ'da kültürel hizmetlere birçok katkılarda bulunan MANAS YAYINCILIK, Türk Dünyasına yönelik yayınlarına bir halka daha ekliyordu; "Cengiz Aytmatov'un Eserlerinde Eski Türk Dini". Manas Yayıncılık, Dr Ali Albayrak tarafından hazırlanan bu eseri de Ödül Töreninde okuyucusu ile buluşuyordu. Aytmatov'u, kendi diliyle, özüyle dinleyelim;

"-Elazığ halkının benim için düzenlemiş olduğu bu bayram, benim alınyazım olsa gerek. Bugüne kadar çok törenlere katıldım, çok ödüller aldım; fakat hiçbirinden bu kadar manevi lezzet almadım. Ben de artık Elazığ'ın bir hemşerisi, bir vatandaşım."

"-Kendi ülkemde bile milli hislerin bu kadar canlı olduğu bir topluluk görmedim. Siz imanın kredisini bana verdiniz. Ben bunu bir borç olarak alıyor ve size tekrar iade etmek için harekete geçiyorum. Sizler bana ilham verdiniz. Bu ilhamı saklayıp muhafaza edeceğim. Eğer bu dileğim gerçekleşir, bir kitap ortaya çıkarsa ve Türkiye'de yayınlanırsa bugünü hatırlayın."

"-Kültürel ve manevî değerler yaşatıldıkça dünya barışı ayakta kalacak."

ELAZIĞ'IN AYAĞA KALKTIĞI GÜNDE!..

Bir garip tecellidir, ben buna güzel bir tevafuk diyeyim. Cengiz Aytmatov Elâzığ'a geldiği günün ortasında, 'terörü telin mitingi' vardır. Huzurumuzu bozmak isteyenlere verilecek çok güçlü mesajlar vardır. 100–120 bin kişinin katıldığı bir çılgıktır bu! Bu yürekli çılgığa, Cengiz Aytmatov'da, katılmış, 'vefa bayrağını' huzur şehrinde dalgalandırmıştır.

Ben isterdim ki, Başbakanımız da, Meclis Başkanımız da, bizim siyasetlerimiz de bu tarihi toplantıda birlikte, omuz omuza vererek batı dünyasına gerekli mesajları verselerdi, o kadar anlamlı olurdu ki! Hâlâ bu meseleye yani gelmeyişlerine gönül koymuşumdur.

Teröre karşı belki de en duyarlı duruşun olduğu il, Elâzığ'dır. Türkiye'mizde, nüfus oranına göre de, en az olayın olduğu bir huzur adasıdır, Elâzığ!

Elâzığ, son 15–20 yıldır yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerle zaten kendi şehrinin, coğrafyasının huzur ve barışına yürek dolusu katkılarda bulunuyor. Ankara'mızda, şu hassas günlerde Elâzığ'daki iklimi ve atmosferi soluklamalıydı!..

ÖDÜLÜN GEREKÇELİ KARARINDAKİ VURGULAR!

Türk Dünyası Hizmet Ödülü, gerçekte üzerinde aylarca konuşulan, tartışılan, 'seçiciliği' konusunda şehirdeki bütün kurum ve kuruluşlarının ortak kanaatlerinin paylaşıldığı bir değerlendirmenin eseridir. Türk Dünyası Hizmet Ödülü gerekçeli kararını, seçici kurul başkanı F.Ü. Rektörü Prof. Dr. M. Hamdi Muz şu ifadelerle açıklıyorlardı;

“-Eserleri dünyanın 157 diline çevrilen Cengiz AYTMATOV, her biri birbirinden güzel eserleri ve çalışmalarıyla; zaman, mekân ve siyasi sınırlamaları aşarak Türk Dünyası'nın ortak bir tarih ve kimlik şuuru etrafında birleşmesini ve bu şuurla geleceğe yönelmesini gaye edinmiştir. Cengiz Aytmatov; ömrü boyunca Türk Dünyası'nın dil, edebiyat ve kültür birliğini savunurken; aynı zamanda ortak bir dünyalılık şuuru oluşturarak, doğayı çevre felaketlerine karşı korumayı hedeflemiştir.

Cengiz AYTMATOV “Ötekileştirme / Mankurtlaştırma” gibi çağımızın temel problemlerine, “kendisi olma” çaresini sunarak, sanat dünyası içerisinde çözümler aramış ve bu problemlere dünyanın dikkatini çekmeyi başarmıştır.

Cengiz AYTMATOV, Türk Dünyası'nı uyandırma, aydınlatma, ortak bir dil ve edebiyat ikliminde buluşturma konusundaki üstün gayretiyle zirveye yükselmiş; Türk Edebiyatı'nı uluslararası seviyede başarıyla temsil etmiştir.”

OKULLARIMIZ, TÜRK DÜNYASIYLA BAŞBAŞA!

15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamlarının belki de en verimli ve hafızalarda yer alacak olan yönü, Türkiye'den ve Türk Dünyası'ndan katılan şair, yazar ve bilim adamlarımızın okullara dağılarak, 'sohbetler' düzenlemeleri olmuştur. Bu yıl, 25-27 Ekim 2007 tarihlerinde yapılan 15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamları, 4. Türk Dünyası Hizmet Ödülü ile birleştirilerek daha da zenginleştirilmiş ve taçlandırılmış oldu.

26 Ekim 2007 tarihinde, aynı saatlerde Elâzığ'da bulunan 13 okulda, “Şairin Gönül Dünyası” ismi altında çok verimli toplantılar yapılıyordu. Takriben 10 bin öğrenci ile yüz yüze edebi bir sohbet imkânı doğuyordu.

F.Ü. TV'den canlı olarak yapılan, “Şairin Gönül Dünyası” toplantısının Oturum Başkanlığını Prof. Dr. Ahmet Buran üstleniyordu. Konuşmacı olarak da, Prof. Dr. Sadık Tural ile Bahaettin Karakoç, Abdylfazhan Akmataliyev, Urkash Mambetaliev katılıyorlardı.

Evet, Okullarımız dedik; Tarihe ve bir döneme isimlerini kazıyacağımız okullarımız şöyle; “Mehmet Akif Ersoy Lisesi, Merkez Anadolu Lisesi, Ahmet Kabaklı Anadolu Öğretmen Lisesi, Sıdika Avar Kız Meslek Lisesi, Özel Harput Okulları, Özel Bilgem Okulları, Yavuz Selim Lisesi, Kaya Karakaya Fen Lisesi, Korgeneral Hulusi Sayın Lisesi, Devlet Korosu Salonu, Edibe Can Konferans Salonu, Gazi Lisesi, Balak Gazi Lisesi, Ticaret ve İletişim Lisesi”

Doyumsuz sohbetleri ve edebiyat hayatımıza eşsiz eserleriyle tanıdığımız Türkiye ve Türk Dünyasının söz ve sohbet ehli şahsiyetleri;

Sabir Rüstemhanlı (Azerbaycan), Muhtar Şahanov (Kazakistan), Bahaettin Karakoç (Türkiye), Yahya Akengin (Türkiye), Şeref Bilsel (Türkiye), Oraz Yağmur (Türkmenistan), Avni Doğan (Türkiye), Biba İsmail (Makedonya), Serhat Kabaklı (Türkiye), Zinnur Hösniyar (Tataristan), Ali Akbaş (Türkiye), Tarık Özcan (Türkiye), Baurjan Jakıp (Kazakistan), Hadi Önal (Türkiye), Fatima Abdalova (Kırgızistan), Muhammet Ali Eşmeli (Türkiye), Mehmet Ömer Kazancı (Kerkük), Tamer Kavuran (Türkiye), Cengiz Alioğlu (Azerbaycan), Ali Ayçil (Türkiye), Abdullah Satoğlu (Türkiye), Sabri İbrahim Alagöz (Bulgaristan), Kubilay Beliş (KKTC), Cenk Gündoğdu (Türkiye), Mehmet Bütüç (Kosova), Bahtiyar Aslan (Türkiye), İmdat Avşar (Türkiye), Bayram Durbilmez (Türkiye), Ömer Kazazoğlu (Türkiye), M. Faik Güngör (Türkiye) ve M. Şükrü Baş (Türkiye).

EDEBİ OTURUMLAR!..

15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamlarının açılış törenlerinin hemen akabinde, Elâzığ Öğretmenevi'nde, Oturum Başkanlığını Servet Kabaklı'nın yaptığı “Yıldırım Sesli Manasçı: AYTMAOV” isimli bir panel yapıldı. Bu panele konuşmacı olarak da, Prof. Dr. Sadık Tural, Muhtar Şahanov, Sabir Rüstemhanlı, Prof. Dr. Ahmet Buran, Prof. Dr. Ramazan Korkmaz, Yahya Akengin katılıyorlardı. Aytmatov'un dünya barışına katkılarından söz edilen bu panelde; 'kendisi olma', 'ötekileşme' ve 'mankurtlaşma' gibi meselelere derinliğine girildi.

Kırgızistan denilince şüphesiz ki ilk aklımıza, dünyanın en uzun 500 bin mısralık, MANAS DESTANI gelir ve onu asıl nesilden nesle soluklayarak ezberden okuyan, MANASÇILAR!

Manas Destanını, Manasçı, Urkash Mambetaliev'den büyük bir zevkle dinleme fırsatını bulduk.

“Türkçe'nin İmkânları ve Geleceği” konulu sohbet toplantısında konuşmacı olarak, Beşir Ayvazoğlu katılıyorlardı. Fırat Üniversitesi Bahaettin Ögel Toplantı Salonu'nda yapılan bu verimli sohbet toplantısına, üniversite öğrencilerinin katılımı ağırlıktaydı.

Belki de bizleri en fazla etkileyen ve konuşma esnasında kendilerini tutamayarak ağlayan dinleyicilerinde olduğu, “Kurşunlanan Türkoloji” isimli eserin yazarı Prof. Dr. Ahmet Buran tarafından, acılarla dolu, katliamlarla dolu, insaf ve merhametin üzerinde kara bulutların bir dönemin anlatılmasıydı. Türklere

yapılan, ‘tarihi soykırım’ hiçbir millet tarafından şimdiye kadar ne dile getirildi ne de bu millettten özür beyan edildi. Elazığ, Devlet Korosu Salonu’nda yapılan bu verimli toplantıda, Cengiz Aytmatov’un babasının da soykırıma kurban gittiğini ve maalesef ki, ailesinin bu acı katliamdan sistemin çöküşünden sonra haberi oluşuydu!

ESAT KABAKLIYI DİNLEDİK!

Her bakımdan dopdolu, hafızalarda uzun yıllar ve belki de nesiller sonra hatıralarıyla bütün güzellikleri çocuklarımıza anlatılacak zenginlikte bir program! “Issık Göl’den Hazar’a Türk’üz Türkü Çağırırız” isimli programıyla sahne alan Esat Kabaklı, o tiz ve güzel sesiyle bizleri gönül coğrafyamızda gezdirdi. Ey benim acılı ve bir türlü içindeki sancılarını atamayan Türk Yurdum, bak şu seslere, seni çığırır; nelere hasret kaldığımı, hicran ateşiyle nasıl yandığımı Türkülerim söyler. O türküler, her birinin silinmez hikâyesi ile Kabaklı’ya bir daha kulaklarımızı kabarttı.

Harput türküleri kadar, Kırgız türkülerini dinlerken o içli havayı bir daha teneffüs ettik. Velhasılı sesimiz kadar sözümüz de aynı kaderin havuzunda yıkanmış!..

EDEBİYAT DERGİLERİMİZ!..

15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamları, sadece şairlerin şiirlerini seslendirdiği bir toplantı değil! Bir büyük edebi sofradır. Şüphesiz ki, Türkiye’mizin her biri ‘fikir namusunun ve haysiyetinin korunduğu’ dağlar gibi metin ocaklarımızdır. Dil bayrağımızı dalgalandıran her biri bu milletin gönül çilehaneleridir.

15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamlarının gönül چراغını yakan misafirleri, dergilerimizdir. Onlar için, ‘Yunus çilehaneleri’ deriz. Her dönemin şüphesiz, Molla Kasımları çıktığı gibi, milletin gönlünde kendilerine derin bir yer bulan, ‘dil erbabı’ kamusun asıl görünmez kahramanları olarak anılırlar. Anadolu’da yayın hayatlarını büyük zorluklar ve sıkıntılarla devam ettiren dergilerimizin genelde karşılaştıkları problemler ortaktır.

Hazar’a katılan, “Türk Edebiyatı Dergisi, Kardeş Kalemler Dergisi, Erciyes Dergisi, Bizim Külliye Dergisi, Ada Dergisi, Çemen Dergisi, Mavi Dergisi, Berceste Dergisi, Yüzakı Dergisi, **Akpınar Dergisi**, Yeniden Diriliş Dergisi, Cümle Dergisi, Bizim Ece Dergisi, Alkış Dergisi, Şehir Dergisi, Yeni Ses Dergisi” gibi dergilerimiz yayın ve yöneticileri ile bir daha baş başa konuşma ve dertleşme fırsatını buldular.

HAZAR’IN GÜLDESTESİ!

Bugüne kadar gerçekleştirilen 15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamlarının kalıcılığını sağlayan şüphesiz ki, ‘güldesteler’ olmuştur. Şimdiye kadar, Hazar’a gelen takriben 300’ün üzerinde şair, sanatçı, edip ve bilim adamlarımızın katılımı, ‘yazılı birer belge’ olarak güldestede yer alan şiirleridir, sohbetleridir. Ve o yıl içerisinde, ‘basınımızda’ yer alan haberlerdir.

Bu kadar verimli ve yüklü edebi kaynaklara rağmen, 15. Uluslararası Hazar Şiir Akşamları ile ilgili bir akademik çalışmanın olmayışı ise bizlerin keyfini kaçıran bir farklı anekdottur.

MUTFAĞINDA OLMAK!..

Bu yıl 15'incisi yapılan Uluslararası Hazar Şiir Akşamları ve yine bu yıl 4'üncüsü yapılan Türk Dünyası Hizmet Ödülleri Töreninin geçmiş yıllara oranla daha fazla katılımlı, daha coşkulu geçmesi özellikle sanat dünyası tarafından büyük bir memnuniyetle karşılanmıştır.

Elâzığ'ın farkını ortaya koyan bir edebi faaliyet!.. Bu organizasyonu her yıl daha zirvelere taşınmasının ana sebebi, 'paylaşma kültürü' ve şehirdeki bütün kurum ve kuruluşların bu edebi faaliyeti sahiplenmeleridir.

Elazığ Valisi **Muammer Muşmal**'ın gayret ve arzuları, bizim kültürümüzde şehremizi olarak da kabul gören Belediye Başkanımız **Süleyman Selmanoğlu**'nun temiz yürekleri ile duruşları, F.Ü. Rektörü ve akademik heyetinin her türü bilimsel katkıları esirgememeleri ve başta Ticaret Odamız olmak üzere iş dünyamızın o âlicenap katkıları, benim de zevkle içerisinde olduğum Elazığ Basınının habercilikte yaptıkları samimi çabaları!

Bu faaliyetin tabiatıyla, Ankara ayağı var, İstanbul ayağı var ama Elâzığ'da da isimsiz kahramanları var. O isimler, o kurumlar şüphesiz ki sanat ve edebiyat dünyamızın hafızalarında o kadar canlı ve diri ki, onları da burada saygıyla selamlamak isterim. Bu tarihi, edebi meşale Türklük Dünyasında ilanihaye yanacaktır, İnşallah!

ŞEHİR/SEN

Yılmaz BACAĞLI

Salınan bir meydansın
Utangaç korsanlar hırsızlanır
Çeşmelerinden
Bankalar yürek kadar iştahlı
İşportacılar, heykeller
Çiçek tarhları...
Mütekait bekçinin aç düdüklüleri...
Caddeler, kadınlar ve mazgallar
İri kıyımdır
Bir şehir alır seni
Avucunda salaş ordular
Televizyon kıyameti
Kınalı akşamlar
Bir şehir meydanlarında
İfrit gölgesi
Haramî soluğu
Sürmeli tuzaklar yükselir
Burçlarında alıkoyar seni
Hazin bir pencere arkalar
Öykünü
Gözlerin kıpır kıpır

Körpe imdatlar yol boylarında
Şehir seni getirmez
En şehir sen olursun
Klaksonlar, kederler kalabalık
Kavgalarla perdahlı taşlar
Eski çok eski yangınlarla
Süslüdür
Göveren mızıkalar
Hırçın çarşılar paklar seni
Serpilirsin
Kalmaz öylece
Yağmur abanır serpilisinin
Üzerine
Suçların koşarak etine büyür
Adın geçer
Geçmez dudaklarını
Süngülenir
Sen şehir şehir sen
En yakın sabah
Bir başka şehre sürülür

TÜKETEN VE TÜKENEN TÜRK GENÇLİĞİ!

Yaşar VURAL*

“Bütün ümidim gençliktedir!” diyordu Atatürk. Çanakkale’de 15 yaşında 18 yaşında yüzlerce binlerce gencin yan yana koyun koyuna yattığını görmüş ve Türk gencinin milletinden aldığı asaletle birçok zorluğun üstesinden gelebileceğine yürekten inanmıştı. Milletin en zor anlarında genç vatan evlatları, hayatlarının baharında en zor vazifelere atılmışlar ve teklif beklemeden görevlerini yapmışlardır. İstiklâl için istikbal kaygısı gütmeden cepheden cepheye savrulmuş ve böylelikle biz bir nesli Yemen’de, Galiçya’da, Trablusgarp’da Çanakkale’de, Kafkasya’da kaybetmiştik. İktal, istiklâlden daha önemli değildir onlar için. Can bir emanetti ve vatan için bu emanet seve seve verilebilirdi.

Atatürk’ün Sivas Kongresi’ni gerçekleştirdiği yıllarda manda ve himaye fikri sıkça tartışılıyor, hatta memleketin önde gelen fikir adamları bile manda fikrine sıcak bakıyordu. İstanbul’da askeri tıp öğrencisi iken arkadaşları tarafından Sivas’a gönderilen Tıbbiyeli Hikmet, Sivas Kongresinde söz almış ve şu ateşten sözleri söylemişti: *“Paşam, mensubu bulunduğum Tıbbiyeliler beni buraya istiklâl davamızı başarmak yolundaki mesaiye katılmak üzere gönderdiler. Mandayı kabul edemem. Eğer kabul edecek olan varsa, bunlar her kim olursa olsun şiddetle reddederiz. Farz-ı muhal manda fikrini siz dahi kabul ederseniz, sizi de reddeder, Mustafa Kemal’i vatan kurtarıcı değil vatan batırıcı olarak adlandırır ve sizi tel’in ederiz!...”* Atatürk, bu sözlerden sonra çok duygulanmış ve aynı heyecanla şu karşılığı vermişti: *“Arkadaşlar gençliğe bakın! Türk milleti bünyesindeki asil kanın ifadesine dikkat edin. Evlat, müsterih ol. Gençlikle iftihar ediyorum ve gençliğe güveniyorum. Biz azınlıkta kalsak dahi mandayı kabul etmeyeceğiz. Parolamız tektir ve değişmez: Ya istiklâl ya ölüm.”*

Atatürk, vatan ve bağımsızlık konusunda Türk gencinin tavrına ve gayretine her zaman güvenmiş ve yeri geldikçe bunu vurgulamış, Türk gencine güveninin tam olduğunu belirtmiştir.

Bugün için Türk gencinin vatan ve kutsal değerler söz konusu olduğunda aynı hassasiyeti göstereceğinden şüphe duymuyoruz. Ancak şunu hiç unutmamalıyız ki, bazı kıymetleri korumak ve sürekliliğini sağlamak, onu kazanmaktan daha zordur. Eğer bir ülke dünyadaki gelişmelere ayak uyduramaz, kendini yenileyemez ve dışa bağımlılığını azaltamazsa varlığını uzun süre devam ettiremez. Çünkü bağımsızlığınızı silahla kazanabilirsiniz ancak bunu sadece silahla koruyamazsınız. Bilimde, teknolojiye, ekonomide, sanatta ve toplumsal hayatta ilerleme kaydedemedikçe dışa bağımlısınız demektir. Bu bağımlılık belki ilk zamanlar fark edilemeyebilir ya da zararlı olmayabilir. Ancak dünyadaki hızlı gelişmeye ayak uyduramadığınız her geçen gün, ekonomisi güçlü ülkelere biraz daha bağlanacak; sağlıktan otomotive, savunma sanayinden tarıma, tekstilden mobilyaya ekonomiyi ayakta tutan bütün sektörlerde dışa bağımlı hale geleceksiniz. İşin daha da vahimi, üretmeden tüketen bir toplum haline gelecek ya da getirileceksiniz. Halk, hazırda alıştırıldığı için durumdan rahatsızlık duymayacak, üretmek ekonomisine katkı

*Zonguldak Beycuma Şehit Onbaşı Rıfat Köktürk İlköğretim Okulu Türkçe Öğretmeni.

sağlamak yerine daha çok bencilleşecek ve sadece tüketmeye endeksli bir yaşam sürdürecektir.

Yukarıdaki açıklamayı yapmamdaki sebep Türk gencinin de giderek sadece tüketmeye dayalı bir yaşam biçimini seçmeye başlamış olmasıdır. Türk genci bu yaşam biçimini seçti mi yoksa Türk gencine bu yaşam biçimi dayatıldı mı burası tartışılır belki, ama su götürmez bir gerçek varsa o da gençliğimizin artık günübirlik yaşama alışmış olmasıdır. Düşünmeyen, sorgulamayan, araştırmayan, okumayan bir nesil yetişiyor desem acaba abartmış olur muyum? Ülkesi ve dünyadaki gelişmelere yabancı, gelecek kaygısı taşımayan bir gençlik tablosu çıkmaya başladı karşımıza. Bu durumun birçok sebebi var aslında. Gençliği ele alırken, gençliği sadece tüketen bir kesim haline getiren sebepleri de görmek gerekiyor. Öncelikle hayatımızın her alanına hatta en özelimize bile giren teknolojiye değinmek gerekiyor. Çünkü teknoloji hayatımızı öyle kolaylaştırdı ki, ister istemez bazı şeyleri değersizleştirdi. Mesela emeği değersizleştirirken kolaycılığı, her şeyi çabuk elde etmeyi kolaylaştırdı. Haliyle genç, kimilerinin günlerce uğraştığı araştırma, bilgi ve belgelere bir tuşla ulaşabiliyor ve bilgiye, araştırmaya gereken önemi vermiyor.

Teknolojinin gençlerin üzerinde bıraktığı olumsuz etkilerden birisi de; onların dikkatini fazlasıyla çekebilecek, onları saatlerce oyalayabilecek tür ve farklılıkta olmasıdır. Bilgisayar, cep telefonu, çeşitli elektronik aletler, sanal oyunlar, vb. Genç, bunlarla o kadar iç içe olmuş ki, temel ihtiyaçlarının haricinde kalan vaktinin büyük bir kısmını bunlara ayırmaktadır. Ders çalışma bahanesiyle saatlerce bilgisayarda oyun oynayan genç örneği sıklıkla karşımıza çıkmaktadır.

Gençlerin tüketime dayalı bir yaşam tarzı benimsemelerinde bir diğer önemli etken de televizyon (Televizyon, aslında sadece gençlerin değil bütün kesimleri olumsuz etkileyen önemli bir faktördür). Çocukların ve gençlerin ruhi ve fikri gelişimini olumsuz etkileyebilecek program ve yapımlara, ekonomik çıkarların gereği ağırlık verilmesi, gençlerin düşünce dünyalarını geliştirebilecek; onları bilime, sanata yönlendirebilecek programlar yerine, gençlerin en zayıf yanlarına hitap eden programlar tertip edilmesi daha doğrusu TV kanal sahiplerinin gençler üzerinden ucuz ve zahmetsizce kazanç elde etmeye çalışmaları gençliğimizi maalesef olumsuz etkilemektedir. Gençlerin olumsuz davranış sergilemesinde rolü olan bu tür özensiz, seviyesiz program ve yapımlar, sadece gençlerin psikolojik ve sosyal açıdan değil toplumun bütün kesimlerinde yıkıma sebep olmaktadır.

Gençlerin bilinçsizce tüketirken tükenen bir kesim olmasında etkili olan başka bir husus da çevredir. Çevre faktörünün içine aileyi, arkadaş ortamını, okulu ve değişik ortamları dâhil etmek mümkündür. Olduğundan farklı görünme çabası, lüks giyinme hırısı, sadece haz ve zevke dayalı yaşama arzusu bugünkü gençliği tutsak etmiş durumdadır. Bunun yanında alkol, sigara, uyuşturucu gibi zararlı alışkanlıkları da eklerseniz gençliğin tükenişindeki sebepleri daha net görebilirsiniz. Maddi hazzın doruğuna ulaşan gençlerin, manevi yönden büyük bir boşluğa düştükleri, kendi kurdukları dünyanın derinliklerinde kayboldukları ve yavaş yavaş tükendikleri görülmektedir.

Sebepler ne olursa olsun, gençliğin tükenişi bir milletin tükenişidir. Eğer bir millet geleceğini teslim edeceği nesilleri iyi yetiştiremezse kendi sonunu kendisi hazırlıyor demektir. “Biz gençken böyle miydik ya?” serzenişlerinin hiçbir soruna çözüm olmayacağını anlamalı ve gençliği içine düştüğü bu çıkmazdan kurtarmalıyız. Her şeyden önce kendilerine güven duymalarını sağlamalıyız. “Hiçbir şeyini eksik etmiyorum, yediği önünde yemediği ardında, daha ne yapayım?” gibi ifadelerin ardına sığınıp sorumluluğumuzdan kaçamayız. İnsanlar hatalarıyla olgunlaşırlar. Maksat onların hatalarını övmek değil, hatalarına vurgu yapıp kendi hatalarını kendilerinin anlamasını sağlamak olmalıdır. Her şeyden önce enerjilerini ve yaşlarının getirdiği dinamikliği en iyi şekilde değerlendirmelerini sağlamalıyız. “Bırakalım gençliğini yaşasın!” sözleriyle onları her türlü kötülüğün, yanlışlığın içine ittiğimizi anlamalıyız. Bir insan kitap okurken de, araştırma yaparken de yahut bir şey üretirken de gençliğini yaşayabilir. Bir insanın gençliğini yaşaması niçin amaçsızca gezip dolaşması, sınırsızca harcaıyıp eğlenmesi olsun ki?

Eğer gençlik büyük bir tükenmişliğin içine düşmüşse, bunda en büyük pay kendini olgun gören yetişkinlerindir. Yanlış öven, doğruyu küçük gören anlayışın neticesinde bir nesil gerçekten mahvolmak üzeredir. Atatürk’ün işaret ettiği, güvendiği gençlik bu değildir. En büyük değerlerimizi emanet edeceğimiz gençler de bahsettiğimiz bu gençlik olamaz. Öyleyse önce yetişkinlere büyük görevler düşmektedir. Gençleri düşünmeye, okumaya, araştırmaya nihayetinde üretmeye yönlendirecek ortamı hazırlamak yetişkinlerin görevidir. Millî ve manevî değerlerden yoksun, ecdadına saygısı olmayan, kendisinin ve ülkesinin geleceği için kaygı taşımayan, sorumluluk bilincinden uzak bir gençlik istemiyorsak; yetişkinler olarak kendimize yakışan olgunlukta davranmalı, önce bizler sorumluluk duygusu içinde hareket etmeliyiz.

Biz şunu çok iyi biliyoruz ki, günümüz gençliğinin içinde de Tıbbiyeli Hikmetler mevcuttur. Onlara hatırlatmamız gereken birer Türk genci oldukları ve muhtaç oldukları kuvvetin damarlarındaki asil kanda mevcut olduğudur.

BİR BAŞKA RIHTIMDA

Abdulkadir GÜLER

Prof. Dr. Hasan Eren’in ardından

Nice zorluklara göğüs gerendi
Dalında üretken yedi verendi
Türk dilinin çalışkan usta mimarı
Bir başka rihtimde Hasan Eren’di

50 YAŞINDA ÇAĞRI

Abdulkadir GÜLER

Aman nazar değmesin o bir kültür harmanı
Şiir, deneme, folklor nasıl geçti zamanı
Halıcı’nın tuğrası dal budak salmış çınar
Elli yaşında Çağrı, hiç sönmessin dumanı.

Hikâye:

İFFET HANIM

Ahmet SIVACI

Odun, kömür ticareti yapan bu büyük işletmenin yazıhanesindeki göbekli, gözlüklü, kel kafalı adam, deminden beri işletmenin ya da bu büyük dükkânın az ilerisinde bekleyen kadın için söylendi kendi kendine;

“Niye bekler ki bu kadın? Bu soğukta, bu karda dışarda beklenir mi?”

Karşı koltukta, tavşankanı, sımsıcak çayını yudumlayan adama konuştu;

-Şu kadın! Dikkat ettim tam yarım saattir karşıda bekleyip duruyor.

-O benim de dikkatimi çekti. Birini bekliyordur herhalde.

-Öyle de fakat sürekli buraya bakması çok tuhaf geldi bana.

Genç bir delikanlı, kadına bir süre baktıktan sonra söze katıldı; “Boş ver abi. Ya dilencidir ya da müşteri avına çıkmış üçüncü sınıf o yolun yolcusu.” dedi. Sıcak odada, rahat koltuğa gömülmüş ve gevşemiş olan bir başkası; “Günahını alma. Hem sen nerden biliyorsun? Gözünle gördün mü?” dedi. Diğeri pis pis sırttı ve “İyi bilirim böylelerini. Önce kendilerine acındırır bunlar. Ya çocukları hastadır ya yakacak kömürleri yoktur ya da ilaç paraları. Hepsi yalan.”

Yazıhane dışında oldukça yoğunluk var. Bir iş makinesi bir kamyonu odun yüklerken, bir başka yerde saç sakalına karışmış birkaç adam havaya kaldırdıkları baltalarını olanca güçleriyle kütük üstünde duran odun parçasına indiriyorlardı.

Bu devasa büyüklükteki ticarethanenin uzak bir yerinde, eli yüzü simsiyah olmuş bir başka grup, kömür çuvallarını, ara sıra huysuzlaşan ve bu yüzden dayak yiyen yağız ve yaşlı bir atın çektiği arabaya yüklüyorlardı.

Kömür yüklü bir kamyon, atölyeye geri geri girmeye çalışıyordu.

-Sol yap sol. Sol yap dedim ya sana. Azıcık daha, azıcık daha. Şimdi gel, gel , gel.

-Tamam mı? Daha geleyim mi?

-Topla şimdi. Tamam tamam. Hooop.

Göbekli, gözlüklü, kel kafalı adam, lüks koltuğunda biraz toparlandı ve deminden beri çaktırmadan internette laf salatalığı yapan kıza seslendi:

“Merak ettim. Git, sor bakalım derdi ne bu kadının. Al buraya getir. Ama yok, yok getirme. Şu bozuk paraları ver de gitsin. Herkesin dikkatini çekiyor.”

Kız, istemeye istemeye yerinden kalktı ve patronun kendisine uzattığı paraları aldı. Montunu sırtına geçirirken; “Böylelerine iyilik yapmaya gelmez. Bugün verirsin yarın yine gelirler. Baksana elinde kocaman bir siyah pazar çantası bile var.” dedi. Sonra çokbilmiş bir tavırla devam etti konuşmasına: “Bahse girerim bu kadın modern dilencilerden. Ya odun istiyor ya kömür.”

Göbekli, gözlüklü, kel kafalı adam; “İmarethane mi burası?” dedi. Delikanlı destek verdi bu söze; “Başka kapıya. Başka kapıya.”

Kız, soğuktan eli yüzü morarmış bir şekilde bekleyen kadının kıyafetinin hiç de iyi olmadığını gördü. Patronun kendisine verdiği parayı uzattı;

-Al teyze.

-O ne kızım?

-Paraaa!

-Kızım ben dilenci değilim.

-Niye bekleyip duruyorsun burada o zaman?

-Odun alacağım da.

Kız duyduğu bu cevap karşısında bir an şaşırıldı. Yanlış anlayabileceğini düşündü;

-Ne alacaksın?

-Odun dedim ya!

Kız, bu defa iyice şaşırıldı. Bu zayıf, yaşından fazla gösteren kadını kısa bir süre süzdü. “İyi. Gel o zaman. Niye burada bekliyorsun ki? Bak kar yağıyor. Hadi gel dükkâna.” dedi.

Kadın, kızın yüzüne kısa bir süre baktıktan sonra bakışlarını başka tarafa çevirdi; “Çok erkek var orda. Namahrem onlar bana.” dedi. Kız güldü bu söze; “Olsun teyze. Onlar seni yemiyorlar ya! Bak ben de bayanım. Ne var bunda? Hem sonra sen de bir müşterisin.” dedi.

Kadın kısa bir süre düşündü. Elindeki pazar çantasına baktı sonra da kısık bir sesle;

-Ben fazla almayacağım. Beş on tane bir şey.

-Allah! Allah!

-Öyle. Verirseniz. Misafirim gelecek de.

Kız; “Teyze.” dedi. “Gel dükkâna gidelim. Patron eminim bir şeyler yapar senin için.” Kadın bu söze adeta kızdı. “Kızım ben sadaka istemiyorum. Param bu kadar. Eğer bu paraya üç beş tane olursa verin alıp gideyim.” dedi.

Kar yağışı yeniden başlamıştı. Kadın, atölyenin ya da bu devasa büyüklükteki dükkânın giriş kapısında başı önde beklerken, diğeri gözlüklü, göbekli, kel kafalı adama bir şeyler anlatıyordu.

Az sonra yazıhaneden birlikte çıkıp kadının yanına geldiler.

-Sen nerde oturuyorsun bacı?

-Ne edecen?

-Hiç. Sordum öyle.

-Şu karşı gecekonduda.

-Beyin yok mu senin beyin?

-Yok. Adam öldü geçen yıl. Hem niye soruyorsun ki sen?

Gözlüklü, göbekli, kel kafalı adam bozulmuştu. Bir an kızla göz göze geldiler. Gülümsediler birbirlerine. Adam iri kıyım birine seslendi daha sonra; “Memet Ali.” Diğeri koşarak geldi. “Buyur abi emret.” dedi. Gözlüklü, göbekli, kel kafalı adam, bu iri kıyım delikanlının duyabileceği bir sesle konuştu; “Şu kadına birkaç tane çürük odun parçalarından ver de gitsin.” dedi. Diğeri kraldan çok kralcı bir tavırla; “Ama abi.” dedi. “Akşama kadar yüz kişi geliyor bu avrat gibi. Her gelene ikişer, üçer tane verirsek top atarsın valla.” Göbekli, gözlüklü, kel kafalı güldü bu söze; “Lan oğlum.” dedi. “Ne diyorsam sen onu yap.” Kömür tozlarından eli yüzü simsiyah olmuş adam, kadına baktı bir süre. Sonra da ayrıldı oradan.

Kadın duymuştı bu sözü. Kıpkırmızı kesildi. Gözlüklü, göbekli, kel kafalı adam tam gidiyordu ki seslendi arkasından; “Efendi, efendi. Ben sadaka istemek için gelmedim dükkânına. Şu paraya ne kadar olursa ver. Olmazsa olmaz de gideyim.”

Adam döndü ve geldi. Sesine yumuşaklık vermeye çalışırken konuştu;

-Bak bacı. Tane ile odun satılmaz. Ama ben sana bir iyilik yapayım. Şu köşede eski araba lastikleri var. Al onları götür. Kes kes yak. Para mara da istemem senden.

-Olmaz.

-Niye olmuyormuş?

-Olmaz dedim ya!

-Bunun yakanlar insan değil mi?

-Onlardan bende çok. Evime gelen misafiri lastik kokuları içinde oturtmam ben.

Kadın, parasını ödeyip siyah pazar çantasına doldurduğu bir düzine odunla az ilerdeki gecekonduya yöneldiğinde, gözlüklü, göbekli, kel kafalı adamın son sözlerini duymadı;

“Şu gecekonduları yıkmadılar ki bunlardan kurtulalım birader.”

Sac sobada iki adet odunun tutuşturduğu kömür parçaları cızırtılı sesler çıkartarak yanarken, pencereden karın yağışını seyreden sıska bir kız çocuğu annesine seslendi:

“Anne. Şu karşıdaki on altı katlı apartman var ya! İşte onun altına yine bir arabadan simsiyah bir şey döküyorlar.”

İffet Hanım mutluydu. Gündüz gelen misafirler lastik kokusu içinde kalmamışlardı. Siyah pazar çantası içinde getirdiği yaş odunları, sobanın yanına yerleştirmiş, ama onlar gittikten sonra kalan odunları oradan alarak gizli bir yere koymuştu.

Şimdi sobada yine eski otomobil lastikleri, kırılmış sebze kasaları, çam kozaları ve rahmetli adamın yakın bir arkadaşının gönderdiği mobilya artıkları yanıyordu.

Küçük, sıska kız çoktan uyumuştı yer yatağında. Oturduğu sedirden kalktı ve kızın açılan üstünü örttü. Hemen yanında, eski bir yorganın altında uyuyan oğlunun dışarıda kalmış elini gördü. İçi sızladı. “Yavrumun akşama kadar sokaklarda simit satmaktan elleri çatlıyor. Keşke ona bir çift eldiven alabilsem.” diye düşündü.

Dışarıda kar yağışı bütün hızıyla devam ediyordu. Vakit gece yarısını çoktan geçmiş olmasına rağmen uyku tutmamıştı İffet Hanımı. Bakışları bir ara duvarda asılı duran yorgun yüzlü bir resme takıldı. “Ah!” dedi. “Keşke getirmeseydin bizi buralara. Şimdi iyi mi oldu? Sen bırakıp gittin. Ben bu iki bebeyle kaldım.” diye söylendi kendi kendine.

Gözlerini sildi. Bu eski sac sobanın içine birkaç parça daha araba lastikleri attı. Sobanın altına düşen birkaç ateş parçasından altının eskimiş olduğunu düşündü.

Bayram yaklaşıyordu. Şöyle birkaç eve daha temizliğe gitse, yeni bir sac sobanın parasını çıkartabilirdi. Özellikle şu karşıdaki on altı katlı apartmanda iş çoktu. Lüks evlerdeki hanımefendiler kabul günlerinden önce İffet Hanımı çağırıyorlardı temizliğe. Bazı aileler, o gün kalmış yiyecek fazlalıklarından veriyorlardı İffet Hanıma. Ama o, asla bunları kabul etmek istemiyor, sadece çocukları için bir şeyler alıyordu.

Sevdirmişti İffet Hanım kendisini. İşini çok iyi yapıyordu. Aldığı parayı hak etmesi gerektiğini düşünürdü her zaman. Öyle ya dürüst çalışmalı ki işi artsın.

Yeniden sedire ya da üstünde eski bir halı olan divana oturdu. Başının ağırlığını dirseklerine verdi. Bir süre karanlıkta, yağan karı seyretti.

Garip bir ağırlık çökmüştü üstüne İffet Hanımın. Kollarını kaldırmakta güçlük çekiyor, başını oynatmakta zorlanıyordu. Bugün çok yorulmuş olabileceğini düşündü. Göz kapakları ağır ağır inmeye başladı. Az sonra da kendinden geçti.

-Uyansana be kadın işe geç kalıyorum.

-Çok uyukum var Ahmet. Bırak da azıcık uyuyayım.

-Yahu uyan dedim sana uyan. İşe geç kalıyorum dedim sana duymadın mı? Hem oğlan simit satmaya gidecek. Fırına erkenden düşmesi lazım. Kız okula gidecek. Saçlarını ne zaman tarayacaksın? Uyan dedim sana uyan.

-Kurban olayım Ahmet , bırak da uyuyayım. Gözlerimi açamıyorum inan ki.

-İffet dellendirme beni. İşe geç kalırsam müteahhit bey kovar beni. Sonra çoluk çocuk ne yer ha! Ne yer? Uyan dedim sana uyan.

-İhh! Ahmet uyumak istiyorum dedim sana.

-İffet kalk çabuk. Bugün dokuzuncu katın sıvasını bitirmem lazım. Yahu sabah oldu. Aç şu pencereyi de bahar kokusu dolsun odaya.

-Hıı!

-İffet dellendirme beni. İşe geç kalıyorum dedim sana. Kovulursam bir daha nerden iş bulurum ben? Allah aşkına kalk. Uyan dedim sana uyan.

-Hıı. Hıı.

-İffet! Tut beni. Tut beni İfffeet!

İffet Hanım gözlerini ancak yarı açabildi. Kollarını hareket ettirmekte çok zorlanıyordu. Vücutundaki ağırlığın altında öylesine eziliyordu ki bir an kendini bırakmayı düşündü. “Kalktım Ahmet. Bak kalktım. Korkma işe geç kalmayacaksın.” dedi kendi kendine. Divandan aşağı âdeta yuvarlanır gibi kendini bıraktı. Yerden kalkmak istedi beceremedi bir türlü. Sonra sürünmeye başladı. “Bak Ahmet kalktım. Şimdi açarım pencereyi. Bahar kokusu Ahmet. Bahar kokusu.” dedi.

Yeniden sürünmeye başladı İffet Hanım. Pencerenin bulunduğu duvarın dibine geldiğinde yığıldı kaldı. Bütün gücünü toplayarak dizleri üstünde yükseldi ve pencerenin tek kanadını açmayı başardı. Soğuk hava ve kar yüzüne kırbaç gibi inerken olanca gücüyle bağırmağa çalıştı;

“İmdaat.”

Sabaha karşı siren seslerinden rahatsız olan on üçüncü katın balkonundaki saçlarını bigüdi ile sarıp sarmalamış olan şişman bir kadın, bu tek katlı gecekondunun önünde birikmiş kalabalığı ve ambulansın dönüp duran sinyal ışıklarını bir süre boş gözlerle seyrettikten sonra, yan balkonda halis Havana pürosu içen fularlı bir adama seslendi;

“Gözünü seveyim kaloriferli evin. Ne dumanı var ne zehiri.”

Hikâye:

GARAM*

Özlem ÇELTEK**

Yaşamadığım yerleri var hayatın. Yaşamadığım utandığım, korktuğum bir şeyler var. Belki de uzanıp da dokunamadığım, ulaşamadığım bir şeyler. Kalbimi ortaya koyamadığım, yüreğimden gelen sese, mantığımla karşılık verdiğim demler oldu. Ama kaçtığım kuytulara gölge misali yanımda gelen, gözlerimi kaçırıp baktığım yerlerde karşıma çıkan bir yüreğim var benim.

Yüzümde nefret, yalan, hırs yokken ılıkça kucaklayan sevgim var. Akılla taşınmadan mantık beni bilmeden ellerimi öpen, kucağına alıp sımsıkı sarılan sevdam var. Ve şimdi karşımda sarı yanaklarında allıkları olan, dudaklarında adı sanı bilinmeyen bir sevabın tebessümünü; gözlerinde umudun bir kelebek misali kanatlanışını taşıyan bir çınar ağacı var. Yüreğini damlacıklarla yaşatan, dilsiz sevdasını utangaç bir özelemlerle bekleyen adsız bir kahraman var. Yere düşen her yağmur damlasıyla tomurcuklar gibi yeni yeni çiçekler açtırır aşk ona. Ve sevdalısı geldi, yağmur düşmeye başladı bir bir. Bugün sessizliğe sarılmış bir çığlıktı yağmur.

Masumdu çınar, anlamamıştı ki karanlık her damlaya teslim oluyordu. Sevdiğine kavuşmasına rağmen bitmemişti çınarın dilsiz hasreti. Her dakikasını sevdiğine kavuşmak için dua ederek geçiren gözlerini gökyüzünden ayırmayan çınar gibi bir türlü suskunluk kuytularından çıkamamıştı. Yağmur, şarkılar da fısıldamıyordu bugün. Ve gittikçe şiddetlendi yağmur. Sarı yaprakları: Yağmurdan aldığı ödünç hayalleri vardı çınarın. Yağmur hayallerini düşürmeye başladı. Günlerdir beklediği yağmur, ayrılığı dokundurmuştu gözlerine, ağılıyordu. Sevdanın tebessümü kayboldu dudaklarından esefi simgeleyen kurumuş dudakları “ayrılık” diyordu artık. Bazen mutluluktan, bazen ılık bir kucaklayış; ama şimdiki gibi hiç olmamıştı, yağmur. Sevdanın yüreğine dokunmuşlar, umudun ellerinden tutmuşlardı. Ama şimdi öfkeliydi, acımasızdı eski yağmur değildi işte. Sabah olduğunda güneş gelmiş, dindirmişti yağmurunu.

Bir kuru beden kalmıştı çınarda. Kırgındı hayata belki de yağmura. Üşüyordu çınar. Sonra unutuldu çınarın hayallerini kaybettiği gece, belki de çınar hatırlamak istemedi o geceyi. Sonra tekrar yaprakları oldu çınarın yine sevdalılarını kolları altına aldı. Yine cıvılcı oldu her yer, yine uçurtmalar kapladı gökleri. Yağmurda da böyle bir günde tanışmışlardı. Ilıkça dokunmuştu yağmur çınara. Yağmur ödünç hayaller vermişti sonra. Aslında, muhtaçtı çınar ne yapsa, ne kadar da uğraşsa yaşayamıyordu onsuz. İki yaşlı çift geldi, çınarın kolları altına oturdular. Çınar özendi onlara, zamanın eskitmediği sevdalarını izledi kulak kabarttı söylediklerine.

Adam: “Kurak geçecek bu yıl, susuz kalacak her şey”, dedi. Anlamadı çınar, pek de önemsemedi zaten. Sonraları durgunlaştı iyice, cansız düştü. Dallarını, yapraklarını buruşturup içine kapandı. Hep bekledi yağmurunu. Bütün ağaçlar

* Bu hikâye, Akpınar Dergisinin 2 Haziran 2007 tarihinde sonuçlandırdığı, hikâye yarışmasında üçüncü olmuştur.

** Niğde Cumhuriyet Lisesi öğrencisi.

mutluluğa çiçek açarken o umutsuzluğun karanlıklarında kayboldu. Son kez de olsa anlatmak istedi, sevdasını. En vefalı dostu, kalemiyle paylaşmak istedi. Her şeyi anlattı ona. Ve sonsuz umutsuzluğa açtı gözlerini. İki gün geçti. Yağmur geldi coşkuyla. Sonra çınarı aradı, etrafta sadece kuru dalları vardı çınarın. O da söyleyememişti son kez sevdiğini.

Bir mektup buldu. Okumaya başladı, yağmur.

Sevda Kuşuna,

Bir kuşum oldu. Kanatlarını çırpışı nasıl da telaşlandırıyordu beni. Baharda cıvıltısı hiç kesilmeyen kışın bir köşede çaresizce gözyaşı akıtan sevda kuşlarındandı. Kuş yetiştirmeyi bilmesem de, daha önce hiç böyle heyecanlarım olmasa da benim olmasını istedim o kuşun. Hiç düşünmeden hesapsızca koyuverdim kafese. O kalbimdeyken her şey bambaşkaydı. Ama düşünemedi kalbim sevda kuşları sevmezlermiş kafesi. Özgür olmak isterler.

Sonsuz maviliklerde yaşamak isterler sevda kuşları. Dedi ki yüreğim, o zaman ben sana sonsuz mavilik olurum. Büyüdü yüreğim. Büyüyüp mavilik oldu sevda kuşuna. Ama bilemedi yine sevda kuşları, yalancı mavilikleri de sevmezlermiş. Sıkıldı yine sevdam. Uçup gitti bir sabah ama unuttu bir şeyi, unuttu kafesteki zincirleri.

Sevda kuşu kafesin kapısını boş bıraktı. Sonra kimilerine yalancı sevda kuşları gelmiştir, kimileri yüreğinde unutamamıştır ilk kuşunu. Ama emin olun herkes aynı sözü söylerler: “Geri gel gençliğim geri gel de o sevda kuşunu zincirlemeyeyim kendime.”

Artık anlıyorum sevda kuşu o gecenin nedenini aşk geri götürmek istedi verdiklerini bir gecede alıp gitti verdiği tül hayalleri; ama tek bir şeyi unuttu kafesteki zincirleri...

SÜKUT

Ayşe ÇOBAN

Koydum efsunlu tebessümlerini gönlümün obasına
Daldım vefalı sözlerinin buğulu deryasına
Çıkardım gizemli hayalini yüreğimin tahtına
Kement vurdum vuslatın ebedi tenhasına

Bu aciz yüreğim; sükuta dayanamaz
Zemheri hasretini fermanlar anlatamaz
Hazanlarda iflah olmaz hüznünü unutamaz
Dört duvar sitem etse yine de avunamaz.

Haberler:

İLESAM'IN KAYSERİ TOPLANTISI

Kibar AYAYDIN

20 Ekim 2007 Cumartesi günü Kayseri Ticaret Odası'nda kısa adı İLESAM olan, Türkiye İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği bir bilgilendirme toplantısı yaptı. Başkan Yardımcısı Mehmet Nuri Parmaksız, eser sahiplerinin karşılaştıkları meseleler üzerine bir konferans verdi. Toplantıya seçkin bir

davetli topluluğu katıldı. Biz de Akpınar yazı ailesinden İsmail Özmel, Dr. Nedim Bakırcı ve Kibar Ayaydın olarak katıldık. İLESAM başkan yardımcısı araştırmacı-yazar Mehmet Nuri Parmaksız toplantıya katılanlara telif hakları konusunda bilgiler verdi. İLESAM 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile kabul edilmiş bir meslek birliğidir. Kurucu üyeleri arasında Yahya Akengin, Sadık Kemal Tural, Coşkun Ertepinar gibi şair yazar ve akademisyenin yer aldığı İLESAM; konferanslar, paneller, bilgi şöenleri ile Türk kültür ve sanat hayatına katkıda bulunan bir kuruluş olarak hizmet etmeye devam etmektedir.

Toplantıda Parmaksız, eser sahiplerinin eserlerine sahip çıkmasının kanunla kendilerine verilmiş bir sorumluluk olduğunu vurguladı. İLESAM bu kanuni yetkiyi üyelerinin adına kullanır. Onların eserlerinden kaynaklanan her türlü hakkını yasal olarak takibini yapar ya da taraflar arasında uzlaştırmaya giderek mağduriyetin ortadan kalkmasını sağlar. Kayseri Ticaret Odasının salonunda karşılıklı soru-cevap şeklide devam eden toplantı da özellikle yazarların telif haklarıyla ilgili problemleri dile getirildi. Oldukça sıcak bir ortamda geçen toplantı, arada verilen çay molalarıyla yazar ve şairlerin birbirleriyle hasret gidermelerine de vesile oldu.

TÜRK DİL KURUMU BAŞKANINDAN TÜRKÇE ÜZERİNE BİR ZİYAFET

Türk Dili Kurumu başkanı Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, 24 Ekim 2007 Çarşamba günü Niğde Üniversitesinin davetlisi olarak, Konferans vermek amacıyla Niğde'ye geldi. Niğde Üniversitesi konferans salonunda kalabalık bir kitleye hitap eden Şükrü Halûk Akalın; Türk Dili'nin tarihi gelişimini anlattı. Dil bayramı çerçevesinde gerçekleştirilen bu etkinliğin ayrı bir önemi vardı. Dil kirliliğinin yaşandığı böyle bir ortamda Türk Dil Kurumu Başkanı, Türkçenin söz varlığının çok derinlere dayandığını söyleyerek dilimizin zenginliğini örneklerle anlattı. Türkçenin anlam katmanlarını bir bir açan Akalın, Türkçemizin geçirdiği tarihi

serüveni de hazırlamış olduğu slayt gösterisiyle birlikte anlattı. Bu görsel şölen karşısında dinleyenler ise büyük bir heyecan yaşadı.(Resim: Özmel, Akalın, Polat)

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın Kurtuluş Savaşı sonrası Mustafa Kemal Atatürk'ün bağımsızlığın kazanılmasından sonra en büyük idealinin Türkçeyi dünyanın en zengin dillerinden biri olduğunu, bunun işlenerek daha da zengin bir dil haline getirmesi gerektiğini söyledi. Bunun için dil çalışmalarına ağırlık verdi. Türk Dil Kurumunun kurulmasını sağladı. Kurucuları arasında şair

yazar ve düşünce adamlarının olduğu kurum,12 Temmuz 1932 tarihinde resmen kurulmuş oldu. Atatürk'ün bu kurumu kurmasındaki gayesinin Türkçenin daha zengin bir dil haline gelmesine hizmet etmek, Türk dilinin ve kültürünün köklerini araştırarak gün ışığına çıkarmak olarak söylenebilir. Atatürk'ün bizzat Geometri kitabı yazdığı, matematik ve askerlikle ilgili terimlere Türkçe karşılıklar bulunduğu bilinen bir gerçektir.

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın; Türk dilinin söz varlığının Sümerlere kadar gittiğini, Sümerceye bile kelimeler verdiğini söyledi. Türk yazı dilinin başlangıcı olan Orhun Yazıtları son derece gelişmiş bir dile sahip olduğumuzun en eski kanıtlarından birisidir. Soyut anlamlı kelimelerin atalarımız tarafından kullanıldığını belirten Akalın “sabımı sımadı” kelime gurubuyla bunu örneklendirdi. Sab>Sav=söz=düşünce=tez; sımak=kırmak; Bilge Kağan “sözümü kırmadı” söyleşiyle soyut bir anlamlı bir kelime gurubu kullandığını belirterek; Türkçenin ilk yazılı belgelerinde bile son derece gelişmiş bir dil olduğunu ortaya koyar. Şükrü Akalın Türkçenin yaygın bir dil olduğunu bütün lehçeleriyle birlikte Türkçenin dünyanın beşinci dili olduğunu vurguladı. Söz varlığının Divan-ı Lügat-it Türk'te 8500, Türk Dil Kurumunun güncel sözlüğünde 114 bin, Türkçenin diğer sözlüklerinde kullanılan kelimeleriyle toplam 600 bin sözcüğe sahip olduğumuzu söyleyen Akalın; son zamanlarda dilimizin kirletilmesinin yanında çok güzel faaliyetlerin de olduğunu belirtti. Kurum olarak Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü, Derleme Sözlüğü, Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu, Kişi Adları Sözlüğü, Türk Lehçeleri Sözlüğü, Türkçedeki Batı Kaynaklı Kelimeler Sözlüğü çalışmalarıyla, genel ağ ortamı üzerinden her türlü hizmeti verdiklerini anlattı. Bunun yanında kurum olarak iş yerlerine Türkçe adlar koyan, yabancı isimlerin yerine Türkçe karşılıklarını koyan iş sahiplerine ödül ve onurluk verdiklerini belirten Akalın; Türkçenin 220 milyona ulaşan konuşuruyla bir dünya dili olduğunu özellikle vurguladı. Kurumun yerel yönetimlerle işbirliği içerisinde olduklarını iş yerlerine ad konulması noktasında çalışmalar yaptıklarını, TRT ve RTÜK ile kurumsal olarak görüşmelerin yapıldığını, kitle iletişim araçlarında doğru ve güzel Türkçe kullanılmasının önemi için seminerler verdiklerini söyledi.